

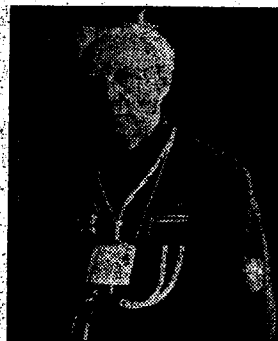
ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

Ч. 129

ЛИПЕНЬ - ВЕРЕСЕНЬ

2001

*Ніч вже йде, за верхом,
Ясне сонце давно вже зайшло
Тихо спи, без тривоги,
Тут є Бог, тут є Бог.*

**ПЛАСТ, УКРАЇНЬСЬКА СКАВТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
ПЛ. СТАНИЦЯ В БАФФАЛО, Н.Й.**

в найглибшому смутку повідомляє усіх пластунок і
пластунів у світі та українську спільноту, що в суботу,
24 березня 2001 р., несподівано заснув
у Бозі – відійшов на Вічну Ватру, пл. сен. керівництва

бл. п.

ЯРОСЛАВ ПРИШЛЯК

Братчик СЛАВКО

Він – довголітній голова Пластової Станичної Старшини в Баффало, Н.Й., був нагороджений орденом св. Юрія в золоті, член 1 Куреня О.С. Тисовських, відомий новацький виховник, неструджений ентузіаст пластової оселі "Новий Сокіл", активний громадський і церковний діяч.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в неділю і в понеділок, 25 і 26 березня 2001 р.
з похорон 27 березня з церкви св. о. Миколая в Баффало, Н.Й.

Тіліні останки спочивають на цвинтарі св. Матей в Баффало, Н.Й.

БОГУЙСЬ СКОБИ

Вічна Йому пам'ять!

Родина Покійного складася ширі слова співчуття.

В пам'ять Покійного, Баффалівська станиця передала 2,500 дол.
на Пласт в Україні.

Братчик Славко – Сірий Орел Ярослав Пришляк, дійсний член Орлиного Круга, кол. Кандидат на Начального Пластуна, довголітній член Проводу ОУН, в'язень польських і німецьких тюрем, та концентраційного табору коло Відня. Більшість із нас зжилися з ним на новацьких таборах і Радах Орлиного Вогню. Нам тепер буде його дуже бракувати. Хай з Богом спочиває!

ДОКУМЕНТИ НАШИХ ДНІВ

Звіт

з крайового виховного табору УПН «Укритий скарб»,
що відбувся від 29 липня до 11 серпня 2000 р. Б.
в м. Добромилі Старосамбірського р-ну Львівської обл.

I. Організація

1. Керівництво табору

1) старшина:

комендантка С. О. Ольга Свідзинська
керманіч релігійної програми сес. Катруся Свідзинська
лікарка сес. Параскевія Трофим'як
духівники о. Макарій Флячок, ЧСВВ
о. Тимотей Косяк, ЧСВВ

2) булава

бунчужна сес. Оля Подгорнова
писарка сес. Христина Драган
інтендант бр. Євген Пасько

3) кухня

головна кухарка п. Луїза Петрова
кухарі сес. Уляна Фетісова
бр. Сергій Андрійв

2. Виховниці

сес. Олена Шкарупа
сес. Аничка Іванець
сес. Софійка Байса
підсес. Наталя Чмелик

3. Чисельний стан табору

а) провід — 8 осіб
б) кухня — 3 особи
в) виховниці — 4 особи
г) учасниці — 18 осіб
разом 33 особи

4. Стан учасниць за ступенями (до табору)

прихильниці — 4 особи
новачки — 4 особи
жовтодзюби — 8 осіб
юні орлята — 2 особи

5. Чисельний стан роїв

рій ч. 1 «Маленькі галичанки» — 6 осіб
рій ч. 2 «Привиди зачарованого замку» — 5 осіб
рій ч. 3 «Мирославни» — 7 осіб

6. Кількість учасниць за осередками

Львів — 14 осіб
Козова — 2 особи
Сімферополь — 2 особи

7. Кількість членів проводу за осередками

Львів — 6 осіб
Кіровоград — 1 особа
Кременчук — 1 особа
Дніпропетровськ — 1 особа
Дрогобич — 2 особи
Рава-Руська — 1 особа
Добромилі — 2 особи
Сімферополь — 1 особа

8. Список учасниць додається.

II. Праця

1. Рамовий порядок дня

7:30 — 7:40 вставання	15:30 — 16:30 вмілості, 1 ланка
7:40 — 7:50 руханка	16:30 — 16:45 підвечірок
7:50 — 8:30 миття, порядкування	16:45 — 18:00 дозвілля
8:30 — 8:45 поїзд чистоти	18:00 — 19:00 вмілості, 2 ланка
8:45 — 9:00 відкриття табору	19:00 — 19:30 ройові заняття
9:00 — 9:40 сніданок	19:30 — 20:00 вечера
9:40 — 10:00 ройові заняття	20:00 — 20:30 опущення прапора, пошта
10:00 — 10:30 духовні бесіди	20:30 — 21:00 підготовка до вогника
10:30 — 11:30 Служба Божа	21:00 — 22:00 вогник (вистави, спів)
11:30 — 13:00 ігровий комплекс	22:00 — 22:30 підготовка до сну
13:00 — 14:30 обід, пообідня тиша	22:30 — 7:30 нічна тиша
14:30 — 15:30 ройові заняття	

2. План праці

ройові заняття* 13 / 25 год.	спів 4 / 5 год.
ланкові заняття 9 / 9 год.	теренові ігри 1 / 1,5 год.
історичний ігровий комплекс 10 / 10 год.	змаги 3 / 3 год.
духовні бесіди 11 / 5,5 год.	Служби Божі (будні) 11 / 11 год.
прогулянки 4 / 10 год.	Служби Божі (неділі) 2 / 4 год.
вогники 3 / 4,5 год.	добре діло 3 / 7 год.
вистави 3 / 4,5 год.	

*Ройові заняття включають: майстрування, підготовку до інсценівок, написання листів додому, миття і прання, організоване дозвілля.

3. Вмілості

«Мовознавець-1» — 6 осіб	Наталія Бас
Наталія Бас	Христя Сучок
Софія Войтів	«Санітарка» — 6 осіб
Мар'яна Юрків	Мар'яна Бек
Ліда Чир	Оля Чмелик
Христя Струж	Надія Петрова
Катруся Казмірчук	Марічка Пукало
«Соловейко» — 3 особи	Леся Корда
Ліда Чир	Мар'яна Юрків
Христина Федочинська	
Мар'яна Юрків	4. Склали:
«Акторка» — 7 осіб	а) заяву вступу — 4 особи
Христина Федочинська	Надія Петрова
Іра Максимів	Єлисавета Петрова
Мар'яна Бек	Христя Сучок
Оля Чмелик	Христя Лугова
Надія Петрова	б) Новацьку Обіцянку — 3 особи
Марічка Пукало	Софія Войтів
Христя Сучок	Ліда Чир
«Лісова мавка» — 7 осіб	Оля Чмелик
Христя Струж	в) історичний ігровий комплекс
Марта Червінко	«Боярівна-II» — 17 осіб
Катруся Казмірчук	Всі таборовички, крім Божени
Софія Войтів	Шпак, яка не відбула повного терміну
Іра Максимів	табору.

5. Сходини з проводом та виховницями

Переводилися щовечора від 23:00 до 23:30 або довше (за бажанням учасників наради). Питання: аналіз дня; планування на наступний день; обговорення поточних проблем; розв'язання конфліктних ситуацій, підсумки табору, інтелектуальні ігри.

III. Господарка / фінанси

1. Джерела фінансування

Грошові надходження:

а) молодіжний бюджет через УНКМО	449,06 грн.
б) внески з учасниць по 50 грн.	675 грн.
в) крайовий фонд для малозабезпечених	106 грн.
г) добровільний внесок громадян	19 грн.
Разом надходжень:	1249,06 грн.
з того	
готівкою	800 грн.
безготівкою	449,06 грн.

2. Спонсорська допомога

- а) надання транспорту для перевезення учасниць табору за маршрутом Добромилі-Львів — голова правління ВАТ Львівобленерго п. Ярослав Шпак
- б) надання транспорту для перевезення харчів з гуртовні «Інтермаркет» — голова ВАТ Львівенергозбут п. Ігор Казмірчук
- в) безкоштовна оренда приміщення — настоятель Святооунуфрїївського монастиря оо. Василян в м. Добромилі о. Макарій Флячок, ЧСВВ
- г) допомога харчами — настоятель Святооунуфрїївського монастиря оо. Василян в м. Добромилі о. Макарій Флячок, ЧСВВ

3. Статті витрат

1. Харчування	739,23 грн.
2. Аптечка	12,3 грн.
3. Канцтовари, ксерокс	35,75 грн.
4. Господарські товари	81,78 грн.
5. Відзначки	80 грн.
6. Транспортні витрати	300 грн.
Разом витрачено:	1249,06 грн.

4. Стан на кінець табору: залишку чи перевитрат немає.

5. Книговедення:

- а) книга коменданта (щоденник)
- б) касова та господарська книга
- в) книга наказів
- г) книга зголошень
- г) таборова хроніка
- д) книга відвідувачів
- е) медична книга — медичні картки учасниць
- е) книга інтенданта

6. Повний перелік інвентаря та таборової бібліотеки подані в господарській книзі.

7. Санітарно-здоровий стан табору та учасниць

Побутові умови Учасниці мешкали в двоповерховому будиночку на чотири кімнати. Кімнати (окрім однієї на другому поверсі) обладнані пічками на дрова, які майже щовечора розпалювалися. В одній кімнаті на першому поверсі використовували ліжка, в інших кімнатах — лише основи від ліжок (не піднімали ліжка на ніжки, бо тоді вони є дуже громіздкими і займають багато місця). Один рій на другому поверсі спав лише на великих матрасах, оскільки від ліжок всі разом відмовились. Речі зберігали частково в наплечниках, частково на саморобних віпачках на стінах, частково — в спеціально до того пристосованих целофанових торбинках. Один рій цілком виконав наказ проводу і обладнав місце для взуття.

З роями мешкали сестрички та п. Луїза Петрова. Решта проводу мешкало в приміщенні монастиря. В нашому розпорядженні була колишня келія попереднього настоятеля (комендантська), каплиця, де мешкала бунчужна, писарка та кухарка, та окрема келія для хлопців — інтенданта і кухаря. Келії також опалювалися дровами. В комендантській був великий стіл і книжкова шафа, що дозволило гарно і доступно обладнати бібліотеку та інший таборовий інвентар.

Для занять використовували дві великі келії в лівому крилі монастиря, а також лавки та альтанку на монастирському подвір'ї.

Вода Воду для кухні (приготування їжі, миття посуду, вмивання) брали, в основному, з крану на

монастирській кухні. Вода до кухні надходить з одного з монастирських джерел по водогону, збудованому без помпи, тому струмінь дуже слабкий. Постійно набирається велика виварка за допомогою шлангу.

Для ранішнього вмивання і для прання воду частково нагрівали на кухні, частково брали з криниці, що знаходилася поряд з будиночком. Для інших технічних цілей брали воду з дренажного ставу, в який по трубі стікала вода з джерел.

Миття посуду Посуд усього табору мила новачки з чергового рою (по черзі). Для миття вживали теплу воду, хімічні мийчі засоби «Silver» та «Леда», спеціальні мочалки. Для полоскання використовували чисту воду. Варто відмітити, що майже в усіх випадках процес миття посуду організували самі новачки, і відбувався він без особливих ускладнень. Одна новачка, що була на таборі вперше, постійно дуже прискіпливо контролювала чистоту свого посуду і переважно перед їдою мила свою ложку сама, навіть після того як вона полежала на столі.

Зберігання харчів Таборів харчі зберігалися в монастирській коморі-складі, а м'ясо та сметану тримали в монастирському холодильнику.

Миття і купіль Будиночок, в якому мешкали таборівчички, був колись обладнаний санвузлами, які на даний час не є відремontовані. Дівчата використовували ці приміщення для вмивання. На обох поверхах в санвузлі тримали пластмасову миску для вечірнього вмивання, воду нагрівали на кухні.

На купіль до річки Вирви в с. Княжпіль табір ходив лише один раз, бо мало дозволяла погода і була депо завелика відстань.

Лятрина Недалеко від будиночків, коло дренажного ставка, була стаціонарна лятрина на дві кабінки. Щоранку обидві кабінки оброблялися великою кількістю води зі ставка, що усувало різний бруд і запах. Двічі було проведено обробку розчином «Білизни». Проблем з «бомбочками» на стежках майже не було. Ще одна, загальномонастирська, лятрина знаходилася за кухнею. На ніч всі рої отримували відра, якими користувалися зрідка. Найбільше зручність відра оцінили деякі члени поводу, бо виходити, особливо вночі, з монастиря, було надзвичайно складно і довго. Оскільки зміна води та постійної температури повітря в нормі стимулюють сечовиділення, вважаємо за доцільне використовувати відра в стаціонарних приміщеннях, які не мають туалетів.

Захворювання Найпоширенішими захворюваннями були різного роду забиття, про що йтиметься нижче. На початку табору зафіксовано кілька випадків головного болго, очевидно, внаслідок зміни міського забрудненого повітря на свіже (одна новачка сформулювала свій стан словами «Мені болить мозок»), і була дуже вражена, довідавшись, що це так виглядає головний біль). Було також три випадки підвищеної температури, яка після вжитих заходів спадала протягом доби. Аптечка поповнювалася в міру потреби в аптеках м. Добромилля. Всі захворювання фіксувалися в медичних картках в графі «завваги таборового лікаря».

8. Безпека

Добромилський монастир оо. Василян знаходиться в стані відновлення. Майже повний ремонт зроблено перед початком табору в будиночку, де мешкали діти. Кімнати побілено, відремontовано сходи на другий поверх. Небезпечних об'єктів тут практично не містилося. Залишилися невідремontовані лише санвузли. Одного вечора перед нічною тишею три найстарші новачки з рою «Мирославни» пішли митися і, незважаючи на застереження сестрички, закрили за собою двері. Оскільки замки не були поремontовані, дівчата не змогли відкритися. Довелось вирубувати замок. Діти найбільше переживали, що їх покарають за те, що через них збудили весь табір, бо поки тривала вся історія, молодші новачки встигли були заснути.

Ще один випадок стався в кімнаті «Привидів», які дуже бурхливо переводили репетицію вистави. Одна новачка розбила лампочку на стелі. Лампочку поміняли, скло зібрали, матраси і всю постіль витрусили надворі, а потім обернули іншим боком. Цей випадок навів на думку, що потрібно влаштувати спеціальне місце для ройових прапорців та пластових палиць і не дозволяти користуватися ними в приміщенні.

Будинок монастиря ще майже не реставрований. Тут придатні для мешкання тільки ближні келії на другому поверсі. В інших кімнатах та в коридорі не всі вікна закриваються чи мають шибки; в правому крилі, ближче до дзвіниці, протікає стеля, а в одній келії її взагалі немає. Є окремі сходи на горище, про які діти не знали нічого до передостаннього дня табору; є гвинтові сходи на перший поверх, відносно безпечні; два задні виходи в ліс забиті. Діти дуже скоро запримітили якісь льохи та склепи за будинком, але їм пояснили, що в такі місця можна вибиратися лише зі спеціальним обладнанням (експедиція не відбулась). Один «лаз» монастирські робітники розчищали під час табору. Йдеться про хід, проведений під будинком монастиря для відведення води, яка накопичується поза будинком. Цей хід новачок не приваблював.

Небезпечним місцем є сходи до монастиря, які в деяких місцях руйнуються, а при своєму завершенні

взагалі не мають перил. Ще в процесі підготовки табору ми звертали увагу настоятеля на це вкрай небезпечне місце, але він не зміг його направити. Провід і сестрички постійно пильнували, щоб ніхто з дітей не важився звідти стрибати чи падати.

Монастирська церква і досі перебуває в напівзруйнованому стані. В середині багато дощок, різного будівельного сміття. Не в усіх місцях знято штукатурку зі знищених радянською владою стінних розписів. Деяким новачкам та сестричкам ми зробили екскурсію по цій руїні.

Незадовго до початку табору настоятель розпочав відбудову куполу церкви. На будові працювали запрошені майстри, які мешкали і харчувалися в монастирі. На четвертий день табору ми додали до таборового правильника заборону ходити попри місце, де будується купол (це була коротша стежка на кухню, часто новачки лінувалися обходити церкву з іншого боку, але бунчужна пильно стежила, щоб цієї вимоги дотримувалися всі).

Окрему небезпеку становили водойми. В тому місці, де до ближнього дренажного ставка стікає вода з джерел, зроблено вузьку (лише одна дошка) кладку. Криниця ж, хоч і неглибока, має довжелезну залізну корбу, якою можна легко вдаритися. Ці місця теж були обумовлені окремою додатковою точкою до правильника. Обов'язок пильнувати дітей коло води мали сестрички. Приблизно в середині табору відбулася так звана акція «Криниця». Одного вечора о. Тимотей пішов по воду і зронив у криницю свої ключі. Для того, щоб їх дістати, довелося вичерпувати всю воду. Заразом вирішено було і почистити криницю. Коли вже вичерпували намул з дна, забруднили воду якоюсь нафтою. Довелось ще раз вичерпувати воду. Табору було заборонено користуватися водою з криниці, аж поки вона не очистилась.

Надзвичайний інтерес для всіх новачок становили стайні, де перебуває велике різноманіття всілякої звірини, від коней до криликів. Крім того, в часі табору знайшлися поросята. Діти з окремого дозволу проводу ходили на стайні годувати свиней і пити свіже молоко. Кілька разів їздили на підводі і були допущені годувати коні.

Рослинність навколо монастиря є дуже багатого на лісові ягоди. На час нашого перебування можна було знайти принаймні вісім видів стиглих або майже стиглих ягід, з них два — отруйні. Діти отримували дозвіл на збирання ожини під проводом сестричок. Всі інші лісові ягоди були заборонені, про це не раз говорилося дітям і сестричкам під час вечірніх нарад. Що ж стосується грибів, то дітей вони взагалі не цікавили, а серед членів проводу була одна затята грибничка, яка таки випросила дозвіл збирати гриби виключно для себе. Всім членам проводу, які не досягли повноліття, було строго заборонено гриби навіть купувати.

На південний схід від Чернечої гори, на якій розташовано монастир, є ще одна вершина — замкова гора з руїнами фортеці Гербурдтів. Це місце було для дітей дуже притягальним, тому в неділю було організовано прогулянку з великою теренівкою в фортеці. Перед тим члени проводу тричі ретельно оглянули фортецю. Це є половина зовнішніх стін, що оточують невелику площу на вершці гори. В стінах є великі бійниці, деякі низькі і широкі; є ходи, якими можна дістатися з-поза стіни всередину фортеці. Колись був підземний хід, який вів до монастиря, звідти до костелу в Добромилі, а далі аж до Перемишля. Зараз цей хід засипаний, бо спричинив багато жертв серед цікавої молоді.

На час переведення теренової гри в таборі були присутні батьки, які приїхали на відвідини, отже принаймні на частину з них провід міг розраховувати. Співвідношення діти:дорослі було не менше як один до одного. Напередодні теренової гри виховники отримали інструктаж з техніки безпеки в загальних рисах, але незважаючи на все це проводу доводилось час від часу нагадувати дорослим про їхні обов'язки. Батьки також вносили більше розладу, аніж допомагали. Незважаючи на це, теренова гра пройшла успішно, без жодних випадків.

Легкі травми все-таки були. Всі діти падали і мали більші чи менші забиття чи подрапини; одна новачка впала з аличі, коли збирала сливи для дівчат з рою. До свого падіння поставилася з філософським спокоєм. Після огляду подрапин на питання комендантки, чи болить, відповіла спокійно: «Болить». Коли комендантка спитала: «То більше не полізеши на сливу?», відповіла: «Звичайно, полізу». Інший випадок стався в кімнаті для занять. Діти сиділи на дерев'яних лавках, які на наше прохання виготовив настоятель монастиря. Лавки були зроблені нашвидкуруч, трималися лише на чотирьох цвяхах. Одного вечора перед вогником лавки розхиталися і дві одна по одній впали, подрапавши двом новачкам ноги. Зламані лавки зремонтували, але чомусь не забезпечили інших. До кінця табору таких випадків більше не було.

Справді серйозну травму отримала доросла особа — сестричка Маргарита Жуйкова, яка приїхала з нами першого дня допомогти розтабуватися і подивитись на Добромилі. Через годину по приїзді сестричка Маргарита впала і отримала вивих ліктьового суглоба лівої руки. Встановивши діагноз, руку негайно зафіксували, після чого настоятель спільно з коменданткою табору повезли потерпілу до місцевої

лікарні. Через те, що був суботній вечір і лікарі вже порозходились, довелося довго чекати на чергового хірурга, який відмовився будь-що робити без рентгенівського знімка; вся процедура в лікарні зайняла коло двох годин. Через те, що суглоб довго перебував у вивихнутому стані, ушкодилися тканини і зв'язки, що спричинило подальші ускладнення. На третій день зранку сестричку Маргариту відправили до Львова, звідки вона поїхала в санаторій в Трускавці. Лікарі зайнялися лікуванням руки, але, як виявилось, робили це неправильно, отже, після повернення з Трускавця руку довелося лікувати спочатку.

Цей випадок сестричка Маргарита і члени проводу сприйняли як офіру за здоров'я таборовиків. І справді, як вже згадувалось, ніяких серйозних випадків з дітьми не було. Натомість ми мали нагоду зробити деякі суттєві висновки, які, на наше глибоке переконання, мають бути доведені до свідомості всіх майбутніх комендантів таборів, як новацьких, так і юнацьких:

1. Проводу таборів слід звертати увагу на безпеку всіх, як дітей, так і дорослих.

2. Потрібно ретельно переглядати окремі частини особистого виряду всіх таборовиків (учасників і членів проводу), зокрема взуття та дощовики. Дуже часто ми покладаємося на те, що маємо справу з дорослими людьми, які мають досвід і глузд, щоб подбати про себе; натомість іноді виховник цілком віддається дітям і занедбує себе самого. І тоді цим дорослим людям доводиться звертати увагу на такі елементарні речі, що, наприклад, під дощем потрібно ходити в дощовику, хоча б для того, щоб потім не доводилось замість переведення програми займатися лікуванням членів проводу. Сестричка Маргарита впала практично на рівному місці лише через те, що мала занадто слизьке взуття; якби про це подумали перед виїздом, нічого б не трапилося. Отже, проводячи інструктаж з техніки безпеки для виховників, нагадайте їм 12 точку Пластового Закону і поясніть їм, що вони потрібні в таборі *здоровими*, — це може забезпечити вас від зайвих неприємностей.

3. Велику увагу потрібно приділяти медичній підготовці всіх членів проводу. Так, в таборі має бути кваліфікований лікар. Так, пластуни добре знають першу допомогу. Але в дуже багатьох випадках здоров'я людини залежить не від того, як ви надали першу допомогу. Ні в якому разі не можна забувати про сучасний стан медицини в Україні. Лікар, який стажувався в різних країнах Європи і має міжнародне визнання, може блискуче провести операцію. Але це не означає, що людина вже здорова! Бо її передадуть в руки іншому лікарю, який повинен буде прослідкувати, як ця людина одужує. А цей інший може виявитись зовсім не таким видатним, як перший, і через його елементарну недбалість хворий матиме п'ять нових хвороб замість однієївилікуваної. Те саме і з різного роду травмами. Пластун вправно накладе шину чи зупинить кровотечу, хірург поставить на місце кістку і скаже вам: «Йдіть, через тиждень будете цілком здорові». Більше вашим хворим він цікавитися не буде. Догляд за хворим залежатиме від вас самих. І допомогти йому прийти до здоров'я повинні будете ви. Тому пропоную пластовій медичній комісії звернути увагу на проблему як навчити пластунів основам догляду за хворими.

9. Харчування, кухня

Харчувалися в монастирському рефектарі (їдальні), варили їсти на дровах, іноді використовували газову плитку. Праця таборової кухні була налагоджена чітко. Діти отримували чотириразове харчування, яке було поживне і натуральне. Від монастиря ми постійно отримували свіже молоко, яблука і сливи та інші харчі; третього дня табору зарізано бика, частину м'яса виділено на таборову кухню. Для лікування кашлю широко застосовували свіжий монастирський мед. Хліб пекли в монастирській печі для табору і для монастиря. Останній раз цей чин здійснив наш інтендант бр. Євген цілком самостійно (вперше в житті!), з чого був надзвичайно задоволений.

Деякі потрібні харчі, зокрема свіжі яйця, картоплю та іншу городину можна було дешево придбати у місцевого населення. Коли мешканці сусіднього села Поляни довідалися, що в монастирі можна продати дітям всячину, до нас почало сходитися мало не все село, так що в окремі моменти доводилось стримувати наплив селян.

IV. Завваги комендантки табору

Слід зазначити, що команда для крайового табору була підібрана з виховників з цілої України. Серед них були представники нових осередків, де праця з новацтвом щойно розпочинається. Майже всі відбули вишкіл виховників, але на вишкіл булавних поїхати, на жаль, не зміг ніхто. Первісно планувалося, що кількість учасників табору буде більшою (ми розраховували на 30 дітей), тому кожен рій мусів би мати по дві виховниці: вишколену сестричку і підсестричку з юнацтва. Проте велика кількість дітей з різних осередків відмовилась від таборювання з різних причин, в основному з фінансової. Так само не змогли поїхати в табір деякі підсестрички. Остаточна таборова команда складалася з дев'яти членів проводу та інструкторської ланки, двох духівників — еромонахів Добромільського монастиря, та кухні в складі

чотирьох осіб. В команді бракувало кваліфікованого лікаря, тому лікарські обов'язки сповняла переважно сес. Параскевія Трофим'як. Незважаючи на всілякі дрібні непорозуміння, як наприклад брак самовідданості у сестричок-юначок, таборова команда дуже добре співпрацювала, панувала тепла родинна атмосфера. Цьому, зокрема, сприяла гра в таємних приятелів, в яку провід бавився протягом цілого табору.

Новацький табір вимагає від будь-якого члена проводу дуже великого нервового напруження і зосередженості. Тому спільними силами ми намагалися надавати одне одному моральну підтримку. Мені не доводилось досі бачити на таборах такого різноманіття вдач і характерів: на тих таборах, на яких мені довелося бути, виховники не виказували своїх душевних переживань і труднощів. В Добромилі всі були відкриті. І якщо хтось з членів проводу починав відчувати дискомфорт, знаходився хтось, хто допомагав це усунути. У нас була достатня кількість виховників, тому коли одна сестричка попросила надати їй відпустку на півдня для наведення внутрішнього ладу, таку відпустку було їй надано. Бадьорі і усміхнені сестрички набагато більше зможуть зробити для всього табору і для дітей, аніж змучені і виснажені. З неоголошеного права на отримання відпустки в різний час користали ще одна сестричка і всі кухарі. Думаю, така практика є добра, хоча впроваджувати її в таборове життя слід обережно і з розумом.

Ще одним чинником, що єднав нас в одну родину, була монастирська атмосфера. Цю атмосферу творило все навколишнє середовище: дух Добромильського новіціату та Митрополита Андрея, його вихованця; спілкування з теперішніми монахами; щоденні Служби Божі; навіть згадана вже колишня «ігуменська» келія, яка перетворилася на «комендантську» келію.

На час нашого перебування в Добромильському монастирі було два еромонахи (наші таборові духівники), один нововисвячений отець дякон і брат. Стосунки з усіма склалися по-різному.

Настоятель монастиря о. Макарій, попри завантаженість справами, загалом включився в таборову атмосферу: грав разом з проводом в «таємних друзів», приходив на вечірні збірки та вистави, брав активну участь в таборовому листуванні та робив таборовикам різні приємності (зокрема, мало не півтабору обдарував іграшками — спочатку у вигляді презентів для роїв за вистави, потім — подарунків окремим учасникам та членам проводу). Наприкінці табору о. Макарій багатьом надіслав посилки з несподіванками (батареїки різного розміру і потужності, «щоб не було зимно» і таке інше). Окремо о. Макарій опікувався членами проводу з Центральної України (бр. Євген, сес. Олена та сес. Оля, у якої був таємним другом).

Варто зазначити, що о. Макарій не шкодував для дітей нічого. Вже йшлося про спеціально заколеного бика та про мішки яблук, які з задоволенням з'їдали новачки. Так само в необмеженій кількості можна було пити молоко, навіть ходити до стайні, коли господиня доїть корів. Таких умов і таких можливостей, без перебільшення, не мав ще жодний новацький табір в Україні.

Другий наш духівник, о. Тимотей Косяк, був нам вже знайомий з минулорічного табору в Підгірцях. Повідомлення про його переведення в Добромильський монастир (щойно за місяць перед нашим табором) всі сприйняли з захватом. Через зайнятість о. Макарія майже всі щоденні святі Літургії для табору відправляв саме о. Тимотей. Щоправда, іноді він говорив проповіді, що дітей дещо втомлювало, бо в новацькому віці вони є ще мало посидючі і не готові багато слухати. Ми намагалися звертати увагу о. Тимотея на це і просили пристосовувати проповіді до віку дітей, що він робив в міру своїх можливостей.

Дякон о. Євген щойно приїхав до Добромилі з Варшави, де закінчив студії богослов'я. Це була найновіша людина в Святоонофріївському монастирі. Проте новачки дуже швидко змусили о. дякона стати його повноправним членом. Третього дня табору (в понеділок) після св. Літургії, яку відправив для нас о. Макарій, діти попросили їм щось розповісти. Розповідати мав о. Євген. Спочатку йшлося про Святоонофріївський монастир і його коротку історію, а тоді ми забажали почути про образ життя св. Онуфрія, який ми вже встигли були помітити в куті другого поверху монастиря. Розповідь о. Євгена розпочалася словами: «На цьому образі, який я сьогодні бачу вперше...»

Приміщення монастиря давало нам широке поле для фантазії. Одного дня розпочалась імпровізована гра. Членам проводу та новачкам почали приходити листи і телеграми від Карлсона. Одного разу Карлсон навіть запросив багатьох на свої уродини на дах (члени проводу з тої нагоди докладно обстежили монастирське горище), проте святкування не відбулося, оскільки Карлсонові потрібно було негайно від'їхати. Діти також писали Карлсону листи, а під кінець табору навіть допомогли йому прибрати його домівку, про що буде згодом.

Очевидно, вся ця обстановка, оточення, в якому ми жили, дуже добре доповнювали основну таборову програму — історичний ігровий комплекс «Боярівна», Галицько-Волинська доба. ми мешкали на землі, що віддавна належала перемиському князівству, а за часів Данила перейшла в посідання династії Гербурдтів. За місцевим переказом, саме князь Данило подарував лицарю і князю, що був предком пізніших Гербурдтів, цей маєток. Один з нападків князя зміцнив монастир, який став осередком оо. Василян на довгі роки.

Перехід ігрового комплексу мав різні форми. По-перше, ми намагались наслідувати українців того часу, які мали щирю побожність, щодня відвідували богослуження і жодної важливої справи не розпочинали без молитви. Тому всі наші заняття відбувались після щоденної Служби Божої. Перед Літургією сес. Катруся розповідала дітям про святих дня або пояснювала відправу. Під кінець табору сес. Оленка та новачка Надійка з Сімферополя приступили вперше до св. Таїн.

Це було ідеологічною основою нашого таборування. Окрім того відбувались власне заняття з ігрового комплексу, які включали в себе розповіді про історичних осіб, їхні міста (згадувались Перемишль, Сянок, Володимир, Галич, Холм та Львів), рухливі та театральні ігри. Діти надзвичайно цікаво відтворювали сцени дипломатичних зв'язків українських князів з іншими володарями, особливо коли умовою гри було обопільне незнання мов. Цього року до табору було надруковано співаник, пісні з якого ми вживали під час занять. До програми ігрового комплексу входили театральні дійства: ройові імпрези на вогнику відкриття, вистави народних казок, що були оформлені як візит казкарів до двору князя Ярослава Осмомисла, та ляльковий театр — скоморохи у князя Данила в Холмі.

Заняття з вмілостей теж були пов'язані з таборовою легендою. Всі боярські діти мали бути освіченими: мали знати слов'янське і грецьке письмо (у проведенні вмілості «Мовознавець» нам дуже допомогли книги, друковані у 1761 та в пізніших роках — рештки від багатой колись монастирської бібліотеки); знати лікарську справу, розумітися на лісових законах. Крім того, бояривни чудово співали і вправлялися в акторському мистецтві.

Теренова гра в фортеці Гербурдта була цвяхом цілої програми. Новачки брали участь у експедиції об'єднаного війська Данила і Лева проти литовців, які обложили фортецю князя Яна Гербурдта, друга і васала Данилового. Довідавшись про наступ українських військ, литовці втекли. Виявилось, що князя і його людей не було в обложеної фортеці — вони відійшли підземним ходом, липивши Данилові листа з проханням віднайти і переховати до певніших часів їхній скарб.

Під кінець табору новачки робили добрі справи для монастиря. Спочатку зголошені добровольці допомагали о. дякону Євгену наводити лад у церкві, що вони робили з надзвичайною завзятістю. За яких дві години церква була в ідеальному порядку. В переддень роз'їзду весь табір займався порядкуванням монастирського корпусу: прибирали три кімнати та коридор, а двом найстараннішим новачкам дісталось конкурсне місце — сходи до помешкання Карлсона. В той же день відбувалася акція збору яблук в монастирському саду.

Отже, перший крайовий табір для новачок був малочисельний, але успішний. Звичайно, ми мали багато різних проблем, особливо з програмою ігрового комплексу, який знаходиться у стадії розробки. Але табір пройшов чудово. До цього долучилося багато людей, яким хочемо тут скласти нашу подяку від всього табору.

Дякуємо Богові за всі Його ласки, дані нам протягом усього табору.

Дякуємо Пресвященному Кир Іренею Білику, ЧСВВ, до якого ми зверталися по місце для табору і який порадив нам таборувати саме в Добромилі.

Дякуємо протоігуменові Провінції Найсвятішого Спасителя в Україні о. Йосипові Будаю, ЧСВВ, за сприяння у організації табору.

Дякуємо настоятелю Добромильського монастиря о. Макарієві Флячкові, ЧСВВ за його щедрість та гостинність.

Дякуємо о. Тимотеєві Косяку, ЧСВВ, за його доброту і за його молитви, та о. дякону Євгену за все, що він для нас зробив.

Дякуємо спонсорам, які допомагали нам у проведенні табору: голові правління ВАТ «Львівобленерго» п. Ярославу Шпакові та «Львівенергозбуту» п. Ігореві Казмірчуку за наданий транспорт.

Дякуємо референтці фінансів КПС України, за включення Крайового новацького табору в пластовий бюджет.

Дякуємо сестричці Маргариті за те, що вже одужала.

Дякуємо членам таборового проводу за відданість, кухарям за їх працю для цілого табору.

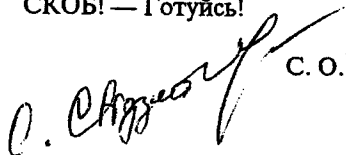
Дякуємо батькам, що не побоялися відпустити своїх дітей на табір.

Дякуємо всім учасникам, що приїхали і мужньо відбули повний термін таборування.

Дякуємо всім!

СКОБ! — Готуйсь!

Комендантка

С. О. Ольга Свідзинська

Мудрість Сірих Орлів

Сірий Орел Орест Гаврилюк

ЯК МІНЯЄМО ПРАВИЛЬНИК УПН? (ПОРЯДКОМ ДИСКУСІЇ)

На Великій Раді Орлиного Круга під час 14-их Зборів КУПО представлено робочий документ п. н. „Проект змін до Правильника Уладу Пластунів Новаків і Уладу Пластунок Новачок”. Переглянувши його, можна ствердити, що пророблено велику роботу. Ті, що приготувляли проект, завдали собі труду, щоб застановитися над кожним уступом Правильника в світлі його відповідності до сьогоднішніх умов і потреб, відкинути те, що вже не на місці (такого було мало, що свідчить про далекосяжність думання тих, що складали попередній правильник) та додати те, чого нам сьогодні бракує (такого є більше).

Сказавши повище, хочу детальніше вказати на ті місця проекту, які треба справити. Жаль, що в стадії дискусій над його виготовленням не допущено до слова досвідчених новацьких виховників, які могли допомогти в усуненні недоліків. А так, маємо проект, який заставляє дивуватися, чому певні речі сформульовано якраз так. Щоб дійсно його зрозуміти, треба би мати інформації, чим мотивувалися укладачі при розв'язці виринулих проблем. Такого розуміння нам дуже бракує.

А тепер до конкретних завваг:

Обкладинка й титульна сторінка. ...Уладу Пластунів Новаків і Уладу Пластунок Новачок. Правильна назав є: **Улад Пластунів Новаків і Пластунок Новачок** (тобто один улад – пор.: „Пластові Вісті” ч. 1/93, 1 червня 1993, черга 9/93).

Уклад змісту. Уступи Б.4 (*Крайовий провід УПН*) і Б.5 (*Головна булава УПН*) слід вилучити в окремий розділ під назвою **Проводи новацьких з'єднань**. Це вже не частини (частинами є гнізда й самостійні рої), тому їм не місце в розділі *Новацькі частини*.

Уступ Б.6 (*Признання і відзначення*) теж треба вилучити в окремий розділ. *Признання* не є тут відповідною назвою, бо говоримо на пр. про признання проби, признання вмілости і т.п. Незрозуміло, чому викинено традиційний і більше зрозумілий новацтву термін **похвали?**

Новацький Закон (стор. 6). Поданий текст неправильний. Має бути:

1. Новак любить Бога й Україну.
2. Новак слухається батьків і виховників.
3. Новак робить добрі вчинки.
4. Новак додержується правил у грі.
5. Новак старається бути щораз ліпшим.

Новацькі ступені (стор. 10). Уклад назв нов. ступенів є неприродний. Зокрема штучною є назва *підорлик*. Такого в природі не буває. Рівнож уклад тих назв не віддзеркалює природнього поступу в розвою пташки. "Орлик" був подуманий як кінцевий рівень, який орлине дитя осягає в гнізді; після того воно вже стане молодим птахом і опустить гніздо (перейде до УПЮ). Тому пропоную таке чергування назв новацьких ступенів: прихильник (це властиво не ступінь, бо новак ще не має І проби) – пискля – жовтодзюб – юне орля – орля – орлик.

Новак прихильник/Новачка прихильниця (стор. 10). *Кандидата іменують...* Оскільки це ще не ступінь (дитина перед І пробєю), то її не іменують. Поправити: **Кандидат стає новаком прихильником...**

Відзнаки новацьких ступенів (стор. 11). Так, як тут сформульовано, це може викликати мильне розуміння. *Відзнака новака/новачки підорлика складається з відзнаки прихильника/прихильниці з додатковим трикутником заповненим жовтою барвою (ч. 444).* Це можна розуміти так, що по ІІ пробі новак дістає відзнаку прихильника (червоний трикутник) з додатковим жовтим, тобто має червоний і жовтий, але вже не носить помаранчевого, який дістав по І пробі. Така сама ситуація з наступними ступенями. Треба поправити (тут і на стор. 42): **Відзнака новака/новачки пискляти складається з відзнаки прихильника/прихильниці з додатковим трикутником заповненим помаранчевою барвою (ч. 666).**

Відзнака новака/новачки жовтодзюба складається з відзнаки пискляти з додатковим трикутником заповненим жовтою барвою (ч. 444).

Відзнака новака/новачки юного орляти складається з відзнаки жовтодзюба з додатковим трикутником заповненим зеленою барвою (ч. 910).

Відзнака новака/новачки орляти складається з відзнаки юного орляти з додатковим трикутником заповненим синьою барвою (ч. 797).

Відзнака новака/новачки орлика складається з відзнаки орляти з додатковим трикутником заповненим фіолетною барвою (ч. 666).

Черговість кольорових трикутників. (стор. 12 і 43). *Ходить/ходить до Пласту.* Осоружний вислів. Це так, як ходити до школи. А новацтво не є школою. Дитина не *ходить* до Пласту; вона *вступає* і *належить* до Пласту. Поправити: **Новак/Новачка що належить до Пласту від шостого року... Новак/Новачка, що вступає до Пласту пізніше...**

Відзнака новацької вмілости (стор. 13). *...в формі трикутника...* Треба уточнити: **...рівнораменного трикутника...**, бо можуть бути й інші трикутники.

Розподіл історичних ігор (стор. 13). Пропоную для третього історичного ігрового комплексу для новачок назву **повстанка** (пор.: „Повстанка Галя“). *...початку двадцятого століття.* Чому тільки *початку*? Викреслити це слово.

Відзнаки історичних ігор (стор. 14). Пропоную ті самі відзнаки для новаків і новачок.

Критерії членства (стор. 15). *Кожний новак/Кожна новачка мусить належати до новацького роя.* Це є неспівмірне з тим, що сказано на тій самій сторінці про самітників.

Процес прийняття до УПН (стор. 15, 16, 17). ...до Уладу Пластунів Новаків і Пластунок Новачок (УПН) у (місцевість). Батьки записують дитину до Пласту, а вже пластовий провід приділяє її до Уладу, відповідно до віку. Також у ніякій місцевості не існує цілий улад, а може існувати тільки його частина. Далі, для самітників, непрактично називати місцевість. Змінити на **Українського Пласту**. Ця частина заяви стосується батьків чи опікунів, які живуть поза межами України. А в Україні? Можна ходити до російської школи? ...чи іншого зайняття гнізда. На це заняття кандидат приходить в однострою. Поправити: ...чи іншого зайняття гнізда/сам. роя. На це зайняття кандидат приходить уперше в пластовому однострою. ...та вручає йому/їй відзнаку... Ніколи не вручати відзнак! Це – невиховно. Відзнаку має виховник **прикріпити** на правильному місці однострою новака.

Пташата при Пласті (стор. 17). Треба уточнити: є вони частиною УПН чи ні? Коли так – то треба змінити вікові межі (стор. 6). Якщо ні – то кому вони підлягають, хто за них відповідає?

Назва і символ роя (стор. 18). Додати: **З уваги на назви новацьких ступенів, новацькі рої не вживають назв: орли, орлята і т.п.**

Впорядник/Впорядниця роя (стор. 19) і Впорядник/впорядниця самостійного роя (стор. 23). Слід уточнити поняття „братчик/сестричка” й не обмежувати його до того, хто веде рій. Для новацтва кожний пластовий виховник/провідник є братчиком/сестричкою, отже: братчик гніздовий, сестричка станична, братчик Начальний Пластун і т.д.

Опис обов'язків впорядника/впорядниці роя (стор. 19, 20). Упростити: замість *Опис обов'язків* сказати просто **Обов'язки**. Та сама заввага до обов'язків впорядника самостійного роя (стор. 24), гніздового (стор. 26), крайового коменданта УПН (стор. 29), головного булавного УПН (стор. 30), коменданта табору (стор. 34), бунчужного й писаря (стор. 37). *Має і вживає Правильник...* Поправити: **Має й дотримується Правильника...** До 19: Конечно мати присутність та табелю хрестиків і рисок. Додати: **За гарні вчинки новацтва уділює їм похвали.** Те саме додати до обов'язків впорядника самостійного роя (стор. 24) і гніздового (стор. 26)

Книговедення роя (стор. 21). Див. попередня заввага. *В міру можливостей, можна також провадити хроніку роя.* Викреслити це речення. Хроніка – важливий виховний засіб і повинна бути в кожному рою.

Відзнака приналежності до самостійного роя (стор. 22). ...*арабське порядкове число, після якого появляється літера „P”, що значить „рій”.* Це незгідно з довголітньою практикою, згідно з якою самостійні рої й гуртки в Пласті одержують римське порядкове число. Пощо комплікувати?

Припинення діяльності самостійного роя (стор. 23). Див. попередня заввага.

Обов'язки впорядника/впорядниці самостійного роя (стор. 24). Додати: **Додатково виконує обов'язки гніздового чч.19, 20, 21, 22 (перша частина), 24, 26 і 27, вчислені на стор. 27 і 28 цього Правильника.**

Назва і порядкове число гнізда (стор. 24). ...непаристе для Уладу Пластунів Новаків, паристе для Уладу Пластунок Новачок... Поправити: ..непаристе для гнізд новаків, паристе для гнізд новачок...

Призначення гніздового/гніздової (стор. 26). ...(або виконуючого обов'язки гніздового/гніздової) може бути... Уточнити: ...(або виконуючим обов'язки гніздового/гніздової) тимчасово може бути...

Обов'язки гніздового (стор. 27). ...для обговорення виховних успіхів... Додати: для плянування праці, обговорення виховних успіхів...
До 23 додати: каса й інвентар майна гнізда. Те саме додати до Б.3.14.

Книговедення (стор. 29). В міру можливостей можна також провадити хроніку гнізда. Викреслити це речення.

Крайовий референт (комендант) УПН (стор. 29). Пропоную викреслити референт і запровадити одностайний титул **комендант УПН** тим більше, що вже нема (мабуть з одним виїмком) крайових комендантів пластунів/пластунок, які очолювали всі улади по лінії статі (5 поправок на цій сторінці, + стор. 31, 34).

...перед **Крайовим Пластовим З'їздом, які його обирають**. Конечно тут додати що протягом своєї каденції, він відповідає перед головою КПС.

Слідкує за діяльністю... Додати: **Слідкує, перевірює й оцінює діяльність...**

Обов'язки 2 і 3 замінити місцем.

Додати: **Оцінює пропонуваннях комендантів і програми новацьких таборів та рекомендує Крайовій Пластовій Старшині їх схвалити або відкинути.**

Головна булава УПН (стор. 30). Таке тіло не є передбачене Статутом. Є головний булавний який має свою булаву, але це не *Головна булава УПН*, а тільки **булава головного булавного УПН** (дорадче й допоміжне тіло). Остаточну відповідальність поносить головний булавний УПН.

Обов'язки головного булавного УПН (стор. 30). *Він/Вона відповідає перед Орлиним Кругом і Конференцією Пластових Організацій (КУПО), які його/її обирають*. Справити: **перед Орлиним Кругом і Зборами Конференції Українських Пластових Організацій...** Конечно тут додати, що протягом своєї каденції, він відповідає перед головою ГПБ.

Координує працю головної булави УПН. Змінити: **Координує працю своєї булави, яка є тотожна з проводом Орлиного Круга.**

Звіти з діяльності крайових проводів УПН, Додати: **і підлеглих їм частин.**

Признання і відзначення (стор. 31). Квестіоную термін *Признання*. Змінити на **Похвали**.

Конечно вставити на першому місці усну похвалу впорядника.

Письмова похвала гніздового (стор. 31). ...здобуття надзвичайно багато індивідуальних вмiлостей... Скільки є надзвичайно багато? Поправити: **здобуття багатьох індивідуальних умiлостей...**

Відзначення Начального Пластуна (стор. 31). *...письмове відзначення...* Уважаю, що коли вже новак заслужив собі на вирізнення Начальним Пластуном, то він повинен дістати спеціальну відзнаку, а не свисток паперу. *Начальний Пластун надає письмове відзначення Начального Пластуна за геройський вчинок на пропозицію Станичної Старшини або місцевого пластового проводу та за ухвалою Крайової Пластової Старшини. Всі рекомендації до Начального Пластуна дає Головна Пластова Булава (її не можна оминати). Остаточне рішення про призначення відзначення треба залишити в компетенціях Начального Пластуна.*

Вимога участі в таборах УПН (стор. 32). Оскільки табір є найважливішою частиною новацької програми, вимога участі в таборах мусить бути ясно й недвозначно поставлена. *Змінити побажано на треба.*

Відзнака табору УПН (стор. 32). *Відзнака табору є довільної форми й розміру, на якій є дата і назва табору. В минулому було багато таборових відзнак, які не конче мали дату й назву. Цитоване речення є коструbate. Якщо вже будемо вимагати дати й назви, то розбити: Відзнака табору є довільної форми й розміру. На ній є дата і назва табору.*

Програма табору УПН (стор. 32). *Треба допустити можливість включення в програму викінчення матеріалу проби, змаг на пробу й іменування. Багато новацтва (зокрема самітники) не мають можливості виконати це в своїх місцевостях.*

Організатори (спонсори) табору УПН (стор. 32, 33). *Провід табору є підзвітний організаторові (спонсорові), йому звітує і від нього одержує схвалення програми і бюджету табору. В багатьох випадках організатори/спонсори – це по суті адміністратори, а не виховники (на пр. управи осель у ЗСА). Схвалення програми перед табором і перегляд звіту по таборі повинно бути функцією крайового коменданта УПН.*

Подбає про виготовлення медичної посвідки для кожного новака/кожної новачки і для всіх впорядників табору... Чому тільки для впорядників? Чому не для коменданта, бунчужного, допоміжного персоналу? Кожна особа в таборі може бути джерелом заказних недуг.

Достатнє, відповідне й чисте приміщення для кожного впорядника/кожної впорядниці, Чому тільки для впорядників? Чому не для коменданта, бунчужного, допоміжного персоналу?

Дбає про відповідне й достатнє харчування для новаків/новачок і впорядників/впорядниць. Чому тільки для впорядників? Чому не для коменданта, бунчужного, допоміжного персоналу?

Призначення коменданта (стор. 34). *Принайменше був впорядником/впорядницею на таборі УПН. Це недостатня вимога. Слід вимагати успішного закінчення новацького таборового вишколу й задовільного сповнення обов'язків бунчужного на двох попередніх таборах.*

Обов'язки коменданта табору УПН (стор. 35). *Плекає між впорядниками/впорядницями і між новакami/новачками пластові вартості... Чому не між усіма членами проводу табору?*

Шанує гідність новака/новачки, впорядника/впорядниці і всіх осіб задіяних у таборі. Викреслити задіяних.

Дбає про те, щоб впорядники/впорядниці шанували гідність... Чому не всі члени проводу?

Полагоджує конфлікти та проблеми поведінки впорядників/впорядниць. Чому тільки впорядників?

Завжди й всюди, протягом цілого табору, відповідає і дбає за безпеку й достатню опіку всіх учасників і впорядників... Змінити на всіх членів табору.

Подбає про те, щоби впорядники/впорядниці були обзнайомлені з пляном і правилами безпеки... Чому не всі члени проводу?

...дбає за здоров'я всіх учасників і впорядників. Чому не всіх членів проводу?

Подбає про те, щоб впорядники/впорядниці були обзнайомлені з пляном і процедурою невідкличної медичної допомоги. Чому не всі члени проводу?

Подає рекомендації на відзначення і перестороги (для юнацтва) відповідним пластовим провадом. А чому не для членів УСП і УПС?

Бучужний/Бунчужна (стор. 37). Пропоную: Бунчужного підбирає комендант у порозумінні з організатором табору й крайовим комендантом УПН. Бунчужний – це старший пластун або пластун сеніор, що закінчив успішно новацький таборовий вишкіл і задовільно повнив обов'язки впорядника бодай у двох попередніх новацьких таборах.

Бунчужний дбає, щоб усе в таборі діяло справно, а зокрема, щоб переведення програми йшло за пляном і вказівками коменданта. Бучужний відповідає за виконання своїх завдань перед комендантом табору.

Обов'язки бунчужного (стор. 37). Пропоную:

1. Відповідає за точне і правильне проведення таборової програми та дбає, щоб усе, що було подане в денному наказі, було виконане.
2. Відповідає за розтаборення (прийняття прибуваючих дітей, адміністративні вимоги, приділення до відповідного роя, поміч в улаштуванні – коли потрібно) та ліквідацію табору (поміч у пакуванні виряду, очищення довкілля, передання дитини батькам).
3. Очолює булаву та має право звертати увагу її членам, коли це потрібно.
4. Переводить ранні й вечірні молитви; відбирає звіти від впорядників (гніздових) та звітує комендантові.
5. Переводить усі інші таборові збірки, як ранній прорух, збірки на зайняття тощо.
6. Наглядає над діяльністю чергового та чергового роя.
7. Має табір під постійним наглядом та зголошує комендантові про кожні зміни або щось непередбачене.

Писар (стор. 37). Пропоную: Писаря підбирає комендант у порозумінні з бунчужним. Писар у новацькому таборі – це виховник, що закінчив успішно новацький таборовий вишкіл і задовільно повнив обов'язки впорядника бодай в одному попередньому таборі.

Завданням писаря – дбати про всі канцелярйні справи табору, а зокрема помагати комендантові приготувляти щоденні накази та відчитувати їх на ранній молитві. Писар відповідає теж за ведення таборової хроніки.

За свою діяльність писар відповідає перед бунчужним і комендантом табору.

Обов'язки писаря (стор. 37). Пропоную:

1. Веде книгу наказів і відчитує таборіві накази.
2. Веде хроніку табору.
3. Виготовляє всі письма, в тому числі посвідки відбуття табору й осягнень таборовиків.
4. Завідує таблицею оголошень.
5. Опікується картотекою таборовиків.
6. Завідує таборовою бібліотекою.
7. Збирає та підготовляє матеріяли до таборового звіту, а після табору допомагає комендантові його скласти.

Додати:

Гніздові.

Якщо табір чисельно великий і поділений на гнізда, то їх очолюють гніздові. Їхні кваліфікації й обов'язки такі ж, як подано про гніздових на стор. 26-28 цього Правильника. За свою діяльність гніздовий відповідає перед бунчужним і комендантом табору.

Впорядники.

Кожний рій у таборі веде впорядник, що його кваліфікації й обов'язки такі ж, як подано про впорядників на стор. 19 – 21 цього Правильника. У таборі понадто впорядник є весь час зі своїм роєм (хіба, що часово звільнений гніздовим, бунчужним, чи комендантом). Круглодобово опікується повіреними собі новачками. За свою діяльність впорядник відповідає перед гніздовим (де такі є), бунчужним і комендантом табору.

Вступ (стор. 38). *Кожний раз новак/новачка вдягає однострій...* Поправити: *Кожний раз, коли новак/новачка вдягає однострій...*

Однострій пластуна новачка (стор. 39). *На воді:* Викреслити цей уступ. Новацтво не проводить аж так багато зайнять на воді, щоб потребувало до того окремих однострій. Це саме відноситься до однострою новачок (стор. 41).

Відзнаки в УПН (стор. 41, 42, 43). *Відзнака приналежности до гнізда складається з квадрату розміром 5 см...* Поправити: *...розміром 5x5 см.*

Та сама заввага, що вже зроблено вище, щодо римського, а не арабського з „P” числування самостійних роїв (стор. 42 і 43).

Пропоную, щоб відзнаки історичних ігрових комплексів були ті самі для новаків і новачок.

Церемоніяли (стор. 45). Змінити назви новацьких ступенів, як пропоновано вище.

Любов до Бога (стор. 46). *Постав туди одну квітку протягом 9 днів.* Неясно: чи кожного дня ставити нову квітку, чи тримати одну квітку 9 днів?

Знання про віру (стор. 46). *Дізнайся назву свого віроісповідання.* Це надто примітивна вимога, як на п'яту пробу.

Український нарід (стор. 47). Вимоги до II і III проби урізноманітнити, щоб не було все тільки про різдвяний цикл.

Заспівай з роєм або в гурті другу нову коляду/народну пісню. Вимоги добрі, але зле сформульовані. *Заспівай другу,* т.зн. можна забути першу? Те саме в наступних пробах. Змінити: **Заспівай дві-три-чотири-п'ять коляд/народних пісень.** Та сама заввага до новацьких пісень і до вузлів під Пластове знання і вміння (стор. 49).

Життєва зарадність (стор. 48). *Запам'ятай телефон мами, тата, баби, діда або опікуна, на випадок потреби.* Чи треба пам'ятати всі ті телефони? Якщо так, то це забагато до I проби.

Добре громадянство (стор. 48). *Відвідай одне з наступних: ферму, пекарню, молочарню, харчову крамницю.* Додати: **Знай, як новак поводить себе в крамниці (не бігає, не кричить, не тягне нічого з товарів, не заступає дороги іншим).**

cc

Сірий Орел Орест

РАДА ОРЛИНОГО ВОГНЮ

“Рада Орлиного Вогню” – це підставовий вишкіл новацького виховника. Правильник УПН вимагає, що ніхто не може провадити новацьких клітин, не відбувши перед тим потрібного вишколу. Вступний вишкіл кандидат на новацького виховника може відбути шляхом участі в підготовчому курсі в своїй станиці. Щоб, однак, набути вимагані кваліфікації впорядника рою, треба закінчити успішно Раду Орлиного Вогню.

Раду Орлиного Вогню організує крайова пластова старшина через свого референта вишколу. Вишкіл відбувається спільно для новацьких виховників і новацьких виховниць. До участі можна теж запросити сусідні крайові пластові організації.

Організаторам Ради Орлиного Вогню рекомендуємо перш усього зв'язатися з Проводом „Орлиного Круга”, який допоможе порадами, матеріалами, або й інструкторами. Комендант Ради Орлиного Вогню повинен принаймні мати здобутий ступінь гніздового й досвід із попередньої успішної участі у проводах бодай двох вишколів, а по можності мати теж відбутий спеціальний вишкіл комендантів. Для успішного переведення вишколу він потребуватиме до помочі бодай дальших двох членів Орлиного Круга зі здобутим ступенем впорядника/ці УПН та задовільним опануванням своєї ділянки на інструкторському рівні. Бодай один із них повинен бути дійсним членом Орлиного Круга (ступінь гніздового). В міру потреби й можливостей до проводу Ради Орлиного Вогню входять такі діловоди:

1. Комендант
2. Заступник коменданта
3. Бунчужний
4. Писар
5. Інтендант
6. Начальник кухні
7. Гніздові
8. Впорадники
9. Капелян
10. Лікар.

Члени проводу Ради Орлиного Вогню розділяють поміж себе поодинокі ділянки програми вишколу та переводять їх із учасниками. Всі вони повинні ґрунтовно познайомитися з матеріалом вишколу та придбати весь потрібний виряд. Вони мусять як найсолідніше підготувитися до того, щоб матеріал вишколу передати якомога найкраще учасникам.

Учасників Ради Орлиного Вогню ділимо на рої за статтю, а далі за віком і пластовим виробленням. Коли роїв є багато, то можна з них творити гнізда (на пр. гніздо пластунів і гніздо пластунок). Рої й гнізда вибирають собі назви (символи), згідно з напрямними, поданими в Правильнику УПН.

Програма Ради Орлиного Вогню на стільки широка, що участь у ній можуть брати новацькі виховники, без уваги на приналежність до уладу, ото ж: сеніори, старші пластуни/ки й юнацтво. Передумови участі в Раді Орлиного Вогню такі: 1. Закінчених 16 років життя та II-га проба УПЮ

- Взірцева пластова постава
- Добре знання української мови
- Власноручне виконання карти зголошення
- Рекомендація місцевого пластового проводу.

Питоменністю Ради Орлиного Вогню є щоденні ватри, які своєю програмою бувають дуже різні. Можуть на пр. бути святочні „Орлині ватри” (ватра відкриття, ватра вибору назви Ради, прощальна ватра), показові новацькі вогники, чи прямо гутірки при вогні.

Традиційно відкривають Раду Орлиного Вогню першого вечора, при ватрі. Учасники й булава стоять кругом ватри (круг – це традиційна уставка новацтва й новацьких виховників). Кожний має своє стале місце в крузі. Комендант стає на своє місце останнім, а бунчужний заряджує: „Струнко! Привітаймо Сірого Орла (ім'я) новацьким кличем „Готуйсь!” Учасники вітають: „Готуйсь!” Комендант відповідає: „Готуйсь!” Слідує обряд відкриття Ради Орлиного Вогню та підпалення ватри. Ватру підпалюють призначені для того сторожі, які заслужити собі на вирізнєння. Вони й пильнують увесь час, щоб ватра добре горіла. Під час підпалення ватри всі співають пісню новацьких виховників „Орлина Ватра” (див.: стор. 3). Слідує відчитання наказу. В першому наказі слід подати:

1. У чиім імені комендант перебирає провід Ради Орлиного Вогню.
2. Хто зорганізував та переводить Раду.
3. Склад проводу.
4. Список учасників прийнятих і прибулих на Раду (пластовий ступінь, ім'я, прізвище, пластовий осередок – ці дані будуть пізніше потрібні для виготовлення звіту з Ради Орлиного Вогню), та розподіл їх на рої й ев. гнізда.
5. Числови стан табору.
6. Призначення хорунжих.
7. Порядок зайнять на перший день (від відкриття до ранньої молитви наступного дня, коли буде відчитаний наступний наказ).
8. Призначення чергового й чергового роя, які повнять службу до наступного наказу.
9. Дещо з таборових приписів: межі табору, коли можна виходити з табору, коли можна купатися, куди зголошуватися по першу допомогу тощо (детальні таборові приписи повинні висіти на дошці оголошень).
10. Висловлення надії, що учасники доложать усіх зусиль, щоб успішно закінчити Раду.

Наказ підписує комендант, як особа відповідальна за переведення Ради Орлиного Вогню.

Дальша програма ватри відкриття залежатиме від того, що комендант намітив перевести. Кінчається ватра (як і всі вогники) подякою за добрі вчинки, молитвою („Отче Наш", „Богородице Діво", „Новацька вечірня молитва" – див.: „Новацький Співаник", стор. 16). Можна теж після подяки за добрі вчинки відспівати пісню „При ватрі" (Сіріли у сумерку). Кінчаємо пластовим „Надобраніч".

Рання молитва на Раді Орлиного Вогню складається з таких елементів:

- Привітання коменданта (подібно, як на ватрі відкриття).
- Молитва („Отче Наш", „Богородице Діво", „Новацька рання молитва" – див.: „Новацький Співаник", стор. 17).
- Підняття прапору. Під час підняття співають „Пісню жовтодзюбів" – див.: „Новацький Співаник", стор. 22).
- Відчитання наказу. До наказу входять:
 - Хто прибув на Раду Орлиного Вогню (від останнього наказу)
 - Хто вибув із Ради Орлиного Вогню.
 - Числовий стан табору.
 - Порядок зайнять на сьогоднішній день.
 - Призначення чергового й чергового роя.
 - Інші повідомлення, які комендант вважає за відповідні.
 - Признання прапорця чистоти (на підставі перегляду).
- Вручення прапорця (мітли) чистоти ройовому роя, що його здобув.
- Привіт: комендант – „Готуйсь!" Учасники – „Готуйсь!"

Вечірня молитва на Раді Орлиного Вогню відбувається при кінці ватри, як це описано вище. Коли ватра відбувається подальше від місця, де вивішено прапор, тоді перед ватрою всі збираються на зняття прапору. Порадок такий:

- Привітання коменданта.
- Зняття прапору. Під час знімання прапору співають „Гимн закарпатських пластунів".
- Привіт.
- Відмарш на місце ватри.

Питання назви УПН валкувалося в Пласті довгий час. Воно зводилося до того: чи новаки – це пластуни? Виглядало, що був парадокс: члени Пласту не були пластунами, хоча й підлягали організаційно комендантам/булавним пластунам у крайових і центральному пластових проводах. Для нас ситуація була ясна. Інші скавтові організації вже давно визнали своїх новаків скавтами (пор. англійське *wolf cub – cub scout*). Проте консерватисти в Пласті твердо трималися переконання, що пластунами можуть бути тільки юнаки й не могли примиритися з думкою, що новаки – теж пластуни. Справа була предметом неоднократної застанови Зборами КУПО, які вкінці доручили покликати комісію для всебічного розгляду питання. Комісія, під проводом Старого Орла подала свої умотивовані рекомендації й Збори КУПО схвалили зміну назви УПН на Улад Пластунів Новаків, після чого ця зміна була ратифікована крайовими пластовими з'їздами й уведена в життя Головною Пластовою Булавою в 1993 р.

Та четверта фаза не визначається новою назвою. Четверта фаза – це повернення новацького руху в Україну й його поширення там. Підстави для того покладено ще перед 1993 р. Дня 8 липня 1990 на пластовій оселі „Вовча Тропа” у ЗСА мав місце Акт повернення пластової ідеї в Україну. А вже в лютому 1991 відбуто в Славську 100-ту Раду Орлиного Вогню „Сотий Вогник – Перша Іскра”. Ця Рада дала перше звено новацьких виховників які зорганізували й повели новацькі частини по всій Україні. За звітами на 14-ті Збори КУПО в листопаді 2000 р. було вже в Україні 1044 новаків і новачок.

Здавалося б, що понад 1000 новацтва – це велике число. Ніколи ще передтим не був УПН в Україні так чисельний. Але все ж – за 10 років тільки 1000? Можна було зробити куди більше, зокрема коли порівняємо, що за той сам час юнацтво в Україні зросло багато скорішим темпом. Причиною тут є недостатня кількість виховників зацікавлених працею в УПН (наша хронічна болячка - чомусь праця в УПЮ вважається більше „престижною” та відомо, що з юнацтвом працювати куди легше ніж із новацтвом). І тут поповнено одну тактичну помилку. В намаганні перевести якомога більше вишколів, вишколити якомога більше кандидатів на новацьких виховників, надмірно скорочено програму вишколів. Неоднократно „Рада Орлиного Вогню” в Україні була скорочена до 3-4 днів, не даючи конечних знань і вмінь учасникам для успішного ведення роїв.

Рівночасно бачимо в Україні експериментування з новими родами вишколів, як: вишколи булавних і комендантів таборів, діловодів новацьких з'єднань. Це – позитивне явище. Якщо тільки будуть можливості, то такі спеціалізаційні вишколи можуть принести багато доброго новацькому Уладові.

А тим часом новацька праця в країнах діаспори проходить без помітніших змін. Проте й тут бачимо деякі труднощі. Маркантним є спад чисельного стану новацтва. Коли в 1968 р. УПН начислював 2032 членів, то в 2000 р. було їх (крім України) вже тільки 951 (звіти на Збори КУПО). Багато причин на це склалося, а деякі з них: Молодші покоління батьків, здобувши вищу освіту й улаштувавшись в країнах діаспори, оселяються щораз то дальше від колишніх скупчень української еміграції, що спричинює труднощі з довозом дітей до пластових домівок на зайняття. Та й світогляд тих молодших батьків уже інший. Народившись уже в країнах свого поселення, вважають їх за свою батьківщину, хоча визнають своє українське походження й зберігають супроти нього певний

сантимент. Отже вже не відчувають такої потреби зберегти своїх дітей для українства. Ну й асиміляційні процеси проходять природним порядком. Це все складається на слабше відчуття потреби дати своїх дітей до Пласту, в порівнянні з попереднім поколінням батьків. Невідомим покищо фактором є вплив найновіших емігрантів з України, т.зв. „четвертої хвилі“. Деякі з них визнають вартість пластового виховання для власних дітей (зокрема ті, що мали можливість завітати з Пластом ще до свого виїзду з України), але для багатьох із них на першому місці стоять економічні мотиви: заробити гроші, не включатися в українські організації (бо це коштує), якнайшвидше засимілюватися, вірючи, що це причиниться до економічного успіху.

У видавничій діяльності на початку цієї фази маємо деякі успіхи, а маємо й невдачі. Журнал „Готуйсь“, що колись виходив точно кожного місяця, перейшов початково на двомісячник, а далі й практично перестав виходити, хоча є намагання час-до-часу випустити число. Труднощі тут головно редакційного характеру. Після відсунення довголітньої редакції, редагування доручено молодшим людям які виказали багато запалу до праці, але таки не могли втриматися на тому становищі довше, ніж кілька років. Не допомогло тут і передання відповідальності за журнал із рук Головної Пластової Булави Крайовим Пластовим Старшинам ЗСА й Канади. Вони таки не зуміли розв'язати труднощів і забезпечити безперебійну публікацію журналу. Поставлена ними вимога, що „Готуйсь“ можуть одержувати тільки передплатники, які заплатили за нього реальною валютою, фактично замкнула доступ до журналу дітям поза ЗСА й Канадою. Україна пробує розв'язати це питання шляхом публікації власного новацького журналу „Пташеня“. Це покищо тільки перші спроби. Було б добре, коли б удалося запевнити регулярну появу „Пташеняти“, щоб новацтво України мало свій журнал. Але треба теж застановитися, чи доброю є тенденція видавання новацького журналу кожною країною зокрема, тільки для своїх дітей. Чи не було б краще й легше видавати один журнал, спільними силами, для всіх?

Куди кращими успіхами може похвалитися журнал новацьких виховників „Вогонь Орлиної Ради“. Ще в 1986 р. перейшов він на кварталну публікацію й від того часу виходить точно кожного кварталу. Це дозволило ввести систему передплат. Передплатники знають, що за свої гроші невідклично одержуватимуть „В.О.Р.“ що три місяці. Помогли теж постанови Зборів КУПО і крайових пластових з'їздів, що журнал є обов'язковим для всіх новацьких виховників і виховниць. У висліді „В.О.Р.“ став фінансово самовистачальним. Тільки передрук в Україні оплачує Головна Пластова Булава зі своїх фондів. Виходять теж доривочно випуски „Бібліотеки В.О.Р.“ До одного й другого з охотою включилися до праці новацькі виховники й виховниці України (на відміну від майже всіх – за винятком ЗСА – країн діаспори). Це – дуже позитивне явище.

11 листопада 2000 р. відбулася чергова Велика Рада Орлиного Круга – вперше в Україні, в її столиці Києві. Новий Провід О.К. обрано в переважаючій більшості з новацьких виховників України. Отже маємо свіжу кров, українську кров. На наших очах сповняється наша давня мрія, що центральні органи Українського Пласту, а з ними й провід українського новацтва знайде належне собі місце на Батьківщині – Україні.-

Щодня по полудні верталися діти зі школи і бавилися в саді Велетня. Сад був прекрасний, великий, з зеленою і м'якою мов пух травою. Денеде поміж травою росли чудові квіти, мов зорі. І було в тім саді аж дванадцять морелевих дерев. Вони навесні цвіли рожево-перловим цвітом, а восени рили багаті овочі. Пташки сиділи на деревах і так чарівно співали, що діти спиняли свої забави, щоб слухати їхнього співу.

“Які ми щасливі в цім саді”, — раділи діти.

Одного дня вернувся Велетень. Він їздив у відвідини до свого приятеля Велетня і був там сім років. По сьоми роках, коли розказав приятелеві вже все, що мав розказати, він вирішив вертатися до свого власного замку.

Коли приїхав, побачив, як діти бавляться в саді.

Що ви тут робите?” — крикнув Велетень страшним голосом, і діти повтікали.

“Мій власний сад є моїм власним садом”, — сказав Велетень. І він вимурував високий мур довкола замку і вивісив таблицю:

“Кожного, хто ввійде, покараю!”

Отакий себелюб був цей Велетень.

Бідні діти не мали тепер де бавитися. Вони пробували гратись на дорозі, але там була курява і гостре каміння. Тому ходили вони довкола саду, дивилися на високий мур і тихо зідхали:

“Які щасливі були ми в цім саді.”

Прийшла Весна. По всій країні розцвіли квіти, прилетіли пташки і радісно співали. Тільки в саді Велетня й далі була Зима. Пташки не хотіли співати, бо там

не було дітей, а квіти забули зацвісти. Раз тільки прегарна квіточка вихилила голівку з травички. Та як лише побачила вона таблицю; їй стало жалко дітей і вона сховалася назад у землю й заснула.

І тільки Сніг і Мороз веселилися.

“Весна забула про цей сад, — гукали вони радісно, — тому ми будемо тут жити увесь рік.”

Сніг покрив траву своїм білим рядом, а Мороз помалював дерева сріблом-інеєм. Потім вони запросили до себе в гості Північний Вітер.

Він одягався в кожух, вив увесь день по саді і зривав комини з замкових дахів.

“Це прекрасна закутина, — казав Північний Вітер, — ми запросимо ще в гості Град”.

І прийшов Град.

Він стукав щодня по три години в дах замку, поки не побив усі черепиці. Потім бігав по саді сюди-туди, скоро, скоро, скільки лише мав сили.

Його одяг був сивий, а його віддих ледяний.

“Не розумію, чому Весна так запізнилася, — казав Велетень, коли дивився через вікно на свій холодний сад. — Все ж маю надію, що погода зміниться”.

Але Весна таки не прийшла в сад Велетня, не прийшло й Літо.

Осінь обсіпала всі сади золотими овочами, але в сад Велетня вона таки не заглянула.

“Він страшний себелюб”, — сказала вона.

І так в саді Велетня завжди була Зима і Північний Вітер і Град, — Мороз і Сніг танцювали безупинно поміж деревами.

Одного ранку, коли Велетень лежав ще в ліжку, долинули до нього прекрасні звуки. Здавалося йому, немов це йдуть королівські музики і грають. Та це лише співав за вікном маленький снігур, але Велетень так довго вже не чув співу пташок, що й це щебетання видалося йому найкращою музикою.

Град перестав барабанити в дах. Замовк і Північний Вітер, а через відхилене вікно стали долітати до Велетня чудові пахощі.

“Хіба нарешті вже прийшла Весна”, — сказав Велетень, вискочив з ліжка, глянув у садок і зчудувався.

Через маленьку дірку в мурі закралася в сад діти і повлазили на дерева. На кожному дереві, що його бачив Велетень, сиділа дитина. І така велика радість була деревам, що вони зацвіли, вбралися цвітом і легко колихали віттям над голівками дітей. Пташки літали й чудово щебетали, а квіти вихилили з зеленої трави свої голівки і всміхалися. Це була чудова картина.

Та тільки в одному кутку саду була ще Зима. Це був найдавший закуток. Там стояв маленький хлопчик. Він був такий маленький, що не міг дістати рукою до галузки. Він бігав довкола дерева й гірко плакав. А бідне дерево було все ще покрите снігом і інеем. Північний Вітер дув і гудів понад ним.

“Ходи, ходи, маленький хлопчику”, — казало дерево і нагиало галузки. Але хлопчик був замалий.

І зм'якло серце Велетня, як він це побачив.

“Який я був себелюб, — сказав він. — Тепер я знаю, чому Весна не хотіла прийти до мого саду. Я висаджу маленького

хлопчика на дерево і розвалю геть увесь мур. Нехай сад буде на віки вічні місцем забав для дітей”.

І щиро жалував Велетень, що був такий себелюбний.

Він тихенько зійшов по сходах і тихенько відчинив двері в сад. Та коли діти побачили його, так налякалися, що всі повтікали, і в саді знову зробилася Зима.

Не втікав тільки маленький хлопчик. Його очі були повні сліз, і він не запримітив Велетня. А Велетень підійшов тихенько до нього, взяв його на руки і посадив на галузку дерева.

І дерево зразу зацвіло, прилетіли пташки і защебетали на галузках, а маленький хлопчик простяг свої ручки, обняв Велетня за шию і поцілував.

А інші діти, коли побачили, що Велетень уже не сердитий, прибігли знову в сад.

За дітьми прилинула і Весна.

“Це тепер ваш садок”, — сказав Велетень дітям. Він узяв велику сокиру і розвалив нею мур.

І коли вполудне люди верталися з міста, вони побачили, як Велетень грається з дітьми в саді, а сад такий прекрасний, яким ще зроду його не бачили.

Діти бавилися весь день, а ввечері прийшли до Велетня побажати йому доброї ночі.

“Але де ваш маленький товариш, той хлопчик, що його посадив я на дерево?” — спитав Велетень.

Він полюбив хлопчика найбільше, бо той поцілував Велетня.

“Ми не знаємо, — відповіли діти, — він вже пішов”.

“Скажіть, щоб завтра він прийшов сюди доконче”, — просив Велетень.

Але діти сказали, що не знають, де живе маленький хлопчик, і взагалі перший раз його бачили.

Велетень дуже зажурився.

Щодня, після шкільних занять, приходили діти гратися в садок Велетня. Але хлопчика не було. Велетень любив усіх дітей, але він дуже тужив за своїм першим малим приятелем.

“Я так хотів би його зустрінути”, — казав він часто.

Минали літа. Велетень постарівся й послаб. Він вже не мав сили гратися. Сидів лише у величезнім кріслі, дивився на садок і тихо говорив:

“У мене є багато гарних квітів, та діти це найкращі квіти”.

Одного зимового ранку, коли він одягався, дивився у вікно. Тепер він любив і Зиму. Знав, що тоді Весна спить тільки, а квіти відпочивають.

Нагло він зі здивування протер очі, дивився й дивився.

Побачив чарівну картину: в найдальшій куті саду одно дерево було вкрито білесеньким цвітом. Додолу схилялись

золоті галузки, на них срібні овочі, а під деревом стояв хлопчик, що його любив Велетень.

Безмірно врадуваний збіг Велетень по сходах і опинився в саді. Він скоро пішов стежкою і наблизився до хлопчика. А коли вже був зовсім близько нього, побачив на маленьких долонях дитини рани від двох цвяхів і такі рани на маленьких ніжках.

“Хто смів зранити тебе?” — спаленів від гніву Велетень. — Хто посмів тебе так зранити? Скажи мені, щоб я міг взяти меч і забити його!”

“Ні! — сказало дитя. — Бо ці рани це — рани любови”.

“Хто ти такий?” — спитав Велетень. Його огорнув невимовний страх і він став на коліна перед дитиною.

Хлопчик всміхнувся до Велетня.

“Колись ти дозволив мені гратися в твоєму саді, — сьогодні підеш ти у мій сад, — у Рай”.

І коли під вечір прибігли діти в садок, вони знайшли Велетня мертвим під деревом, що цвіло білим цвітом.

Оскар Вайлд

СПІВУЧА ЛІПКА

Жили собі чоловік і жінка, і була в них донечка. Та не дійшла вона ще й літ, як померла мати.

Прийшла якось дівчинка до своєї хрещеної, а та їй і каже: нехай, мовляв, твій батько зо мною одружиться.

— Я тебе дуже любитиму, щовечора буду тобі ніжки мити молоком!

От батько і взяв її за жінку. Першого вечора вона й справді помила своїй пасербиці ніжки молоком, а другого вже ні. На тому воно й стало.

З часом з'явилось у дівчинки чотири сестрички. Перша мала одне око, друга — двоє, третя — троє, а четверта — четверо.

Пасербиця робила в матері геть усю хатню роботу, ще й худобу пасла. Жене, бувало, пасти, то мачуха дасть їй окрасць черствого хліба й шмагочок сухого сиру та й годі. Та все одно виросла з неї така гарна дівка, свіжа та рум'яна — куди там тим сестрам!

Мачуха спокою не мала — все хотіла довідатись, чого це її пасербиця така гарна. От послала вона свою дочку Однооочку пасти з пасербицею худобу. Пригнали вони на луки, Однооочка й каже сестрі:

— Заплети мене!

Заплітає дівка сестрі коси та все примовляє стиха:

— Засни, очко, засни!
Однооочка й заснула. Тут прийшла ряба корова й дала дівчині з одного рога пити, а з другого — їсти.
Пригнали дівчата ввечері додому, мачуха й питає в Однооочки:

— Що бачила?

Але та не бачила нічого.

Другого дня мусила гнати з дівчиною худобу Двооочка.

Пригнали на луки, Двооочка й загадує:

— Заплети мене!

Плете дівчина їй коси, а сама все стиха:

— Засни, очко, засни друге!

Знов прийшла ряба корова й дала дівчині з одного рога пити, а з другого — їсти. Як стало смеркатись, дівчина сказала:

— Уставай, сестричко, женімо додому!

Вдома питається мачуха Двооочки:

— Що бачила?

Але й ця не бачила нічого.

На ранок жене вже Триоочка з дівчиною корів пасти.

Пригнали на луки, Триоочка звеліла:

— Сядь, сестричко, та розчечи мені коси!

Сіла дівка та й приказує:

— Засни, очко, засни, друге, засніть усі троє!

От знову прийшла ряба корова й дала дівчині з одного рога пити, а з другого — їсти. Надвечір будить дівчина сестру:

— Вставай, сестричко, час гнати додому!

Вдома питається мачуха в Триоочки:

— Що бачила?

Але й Триоочка нічого не бачила.

Погнала з дівчиною пасти вже Чотириоочка. Пригнали на луки, вона й каже:

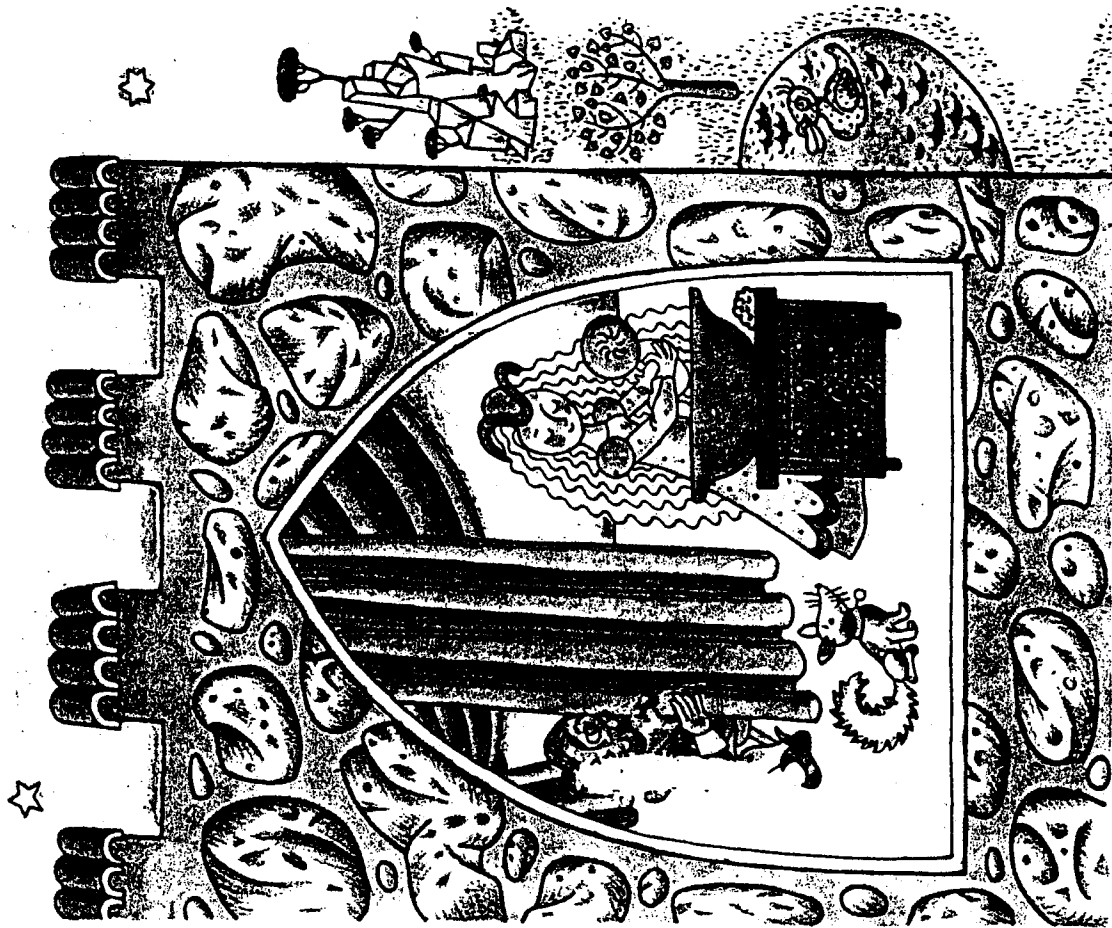
— Сідай, сестрице, розчечи мене!

Дівчина сіла біля неї та стихенька:

— Засни, очко, засни друге, засніть, усі троє!

А за четверте й забула.

Тут прийшла ряба корова й дала дівчині з одного рога

пити, а з другого — їсти. Троє очей міцно спали, зате четверте не спало й усе бачило.

Увечері будить дівчина сестру:

— Вставай, сестричко, женімо додому!

Вдома питає мати у Чотириочки:

— Що бачила?

Та й розказує:

— Коли троє моїх очей заснули, прийшла ряба корова і дала сестрі з одного рога пити, а з другого — їсти.

Мачуха страх як розгнівалася. Почала вона годувати рябу корову на заріз. Пасербиці довелось тепер сидіти вдома, їсти їй давали черствий хліб та сухий сир. Дуже журилася дівчина. Щодня ходила вона до своєї рябої корови й плакала. Одного дня корова каже:

— Сьогодні мене заріжуть. Попріси в мачухи мої нутроці і вичишь. Там ти знайдеш кісточку. Закопай її в садку під своїм вікном. З кісточки виросте липка з скляними листочками, а під нею весело озиватиметься песик.

Дівчина зробила все, як загадала їй ряба корова. На ранок дивиться — аж під вікном стоїть липка з скляними листочками та бринить — співає. Під нею весело озивається песик, а коло неї з джерельця біжить вода. Біжить із джерельця в криничку, а в тій криничці дівчина мусила щодня прати білизну. Прала й прала, аж з рук у неї кров ішла.

Якось їхав повз той садок і криничку пишній пан. Побачив він дівчину, що прала білизну, й так вона йому сподобалася, що він хотів узяти її собі за жінку. Та мачуха й слухать про те не хотіла. Через тиждень пан приїхав знову і знову сказав віддати йому дівчину. Цим разом мачуха погодилася, але наказала своїм дочкам:

— Візьміть ланцюга й добре прикуйте липку!

Дівчина перевдяглась, сіла в карету й поїхала з пишнім паном. Аж тут липка зірвалася з ланцюга й собі вскочила до карети, а песик весело задзвяквар і побіг слідком.

Через рік у молодій пані знайшовся синок. Дізналася про це мачуха й пішла її одвідати. А йдучи додому, сказала, що прийде знову. Другого дня вона справді прийшла й привела свою дочку Двоочку.

— Чи ти здорова чи слаба, дитино?—спиталася вона в молодій пані.

— Здорова, нівроку.

— То визирни у вікно, поглянь, як весело грають рибки в ставку!

Молода пані вихилилася з вікна, а люта мачуха й зіпхнула її у ставок. Вона пірнула і випливла качкою та й стала плавати ставком. Мачуха ж загадала Двоочці лягти в ліжку, а сама пішла додому.

Прийшов молодий пан додому та й питає цю нібито свою дружину:

— Чого це ти так змарніла? Може, нездужаєш?

— Ох, нездужаю,— одказує Двоочка.

Стало йому її шкода.

Опівночі влетіла крізь вікно в кімнату качка, обернулася на молоду пані і, плачучи, заходилася купати свого сінка.

Скупала й сповила, поклала в колиску, поїлувала й тяжко зажурилася:

— Моя липка не бринить, мій песик мовчить, а мій любий синочок ридма плаче. Дві ніченьки я деє прихитиму сюди, та й більше ніколи!

Промовила це смутна мати і знов полинула качкою на ставок.

На другу ніч знов прилетіла, обернулася на молоду матір, зробила купіль і викупала свого сінка. А тоді сповила й укрила, поїлувала та й зажурилася:

— Моя липка не бринить, мій песик мовчить, а мій любий синочок ридма плаче. Одненьку нічку прийду сюди, та й більше вже ніколи.

І знов випурхнула качкою на став. А молодий пан сидів, сховавшись під завісою, і все те бачив.

На третю ніч вона знов прилетіла, скупала синочка, сповила і гірко заплакала, примовляючи:

— Моя липка не бринить, мій песик мовчить, а мій любий синочок ридма плаче! Тепер я вже ніколи сюди не вернуся!

Аж тут вискочив її чоловік, що й цієї ночі заховався під завісою, схопив дружину, перш ніж вона обернулася на качку. Давай тоді вона його просити, та так жалібно:

— Пусти мене, серденько, пусти, поки не пізно!

— Не пушу!—скрикнув чоловік.

— Як розрубаш одним ударом меча мій пояс,— сказала тоді дружина,— то залишусь з тобою.

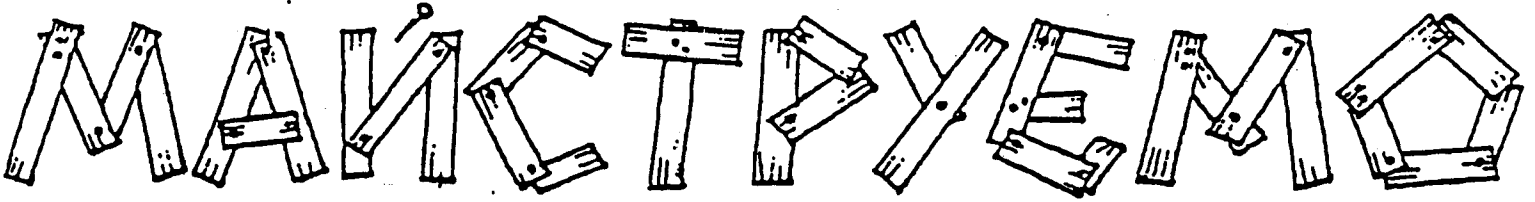
Витяг молодий пан свого меча й розрубав її пояс. І враз стала перед ним молода його дружина, така гарна, як і була, й розказала йому, яке лихо заплідяла їй мачуха.

На ранок звелів молодий пан привести мачуху й вибити її. Невдовзі вона й померла в ганьбі та неславі.

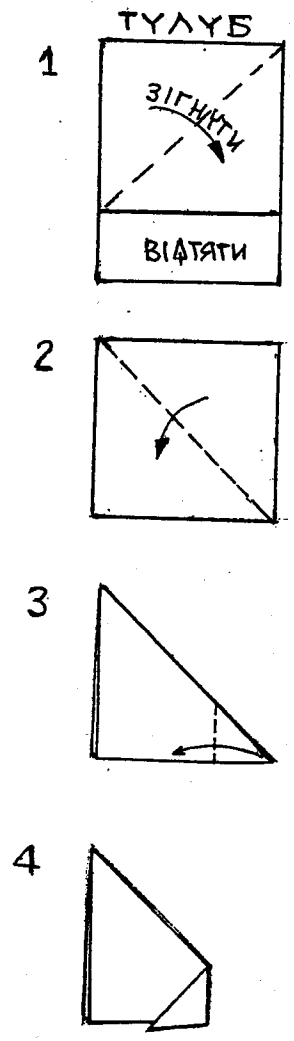
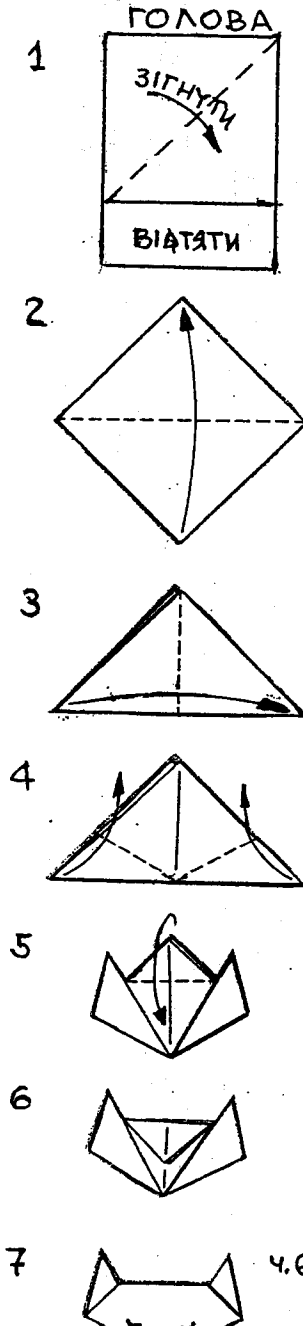
З того часу мала липка знову забриніла, песик весело задзвякав, а синок радо всміхався.

Подала © О. Наталя Кияк

КОТИК (ПАПЕРОВА СКЛАДАНКА)

4.6 ІЗ ПРОТИВНОЇ СТОРОНИ

ПРИКЛЕЄНІ ПАСОЧКИ ПАПЕРУ

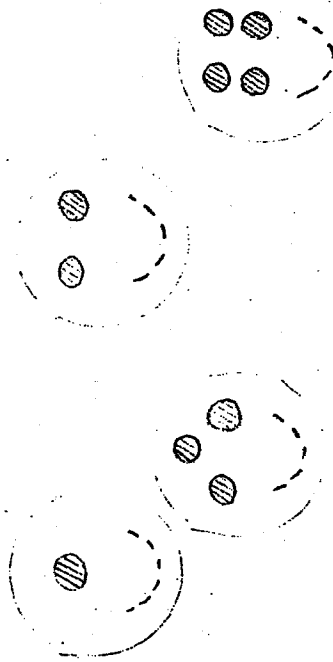
ПРИКЛЕЇТИ ГОЛОВУ ДО ТУЛУБА

ГОТОВИЙ КОТИК

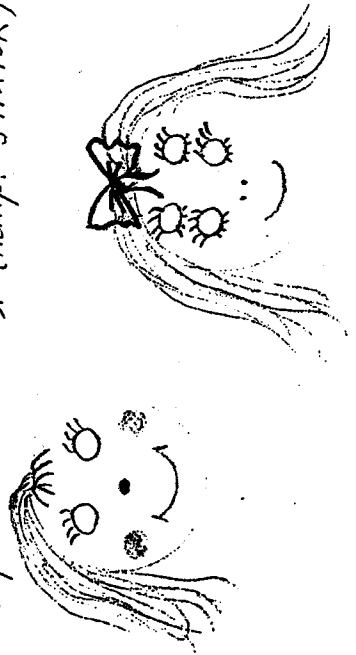
Мялковий театр до казки
"Снігова королева"

1. З цупкого паперу вирізаєш кружки
для голів.

2. Вирізаємо очі для одної, дво-
три-, чотирьохки відповідно і
робимо розріз для ротика.

3. Домалювати носики, брови,
дєробити волосся (напр. з ниток)

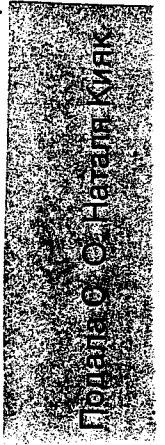
4. Тепер запихаємо великий палець
в ротик ляльки, а інші в очка, так
щоб зручно було тримати.

5. Так можна зробити і решта героїв.

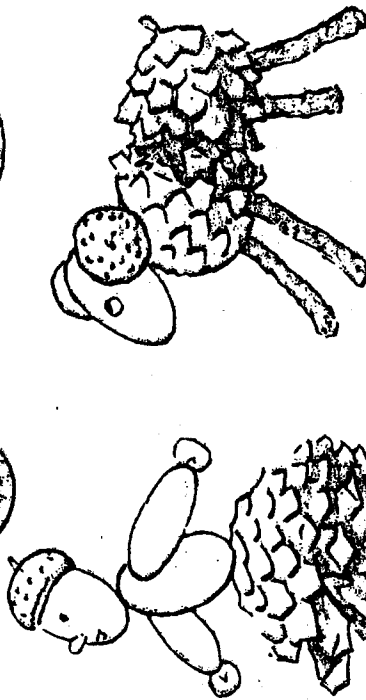
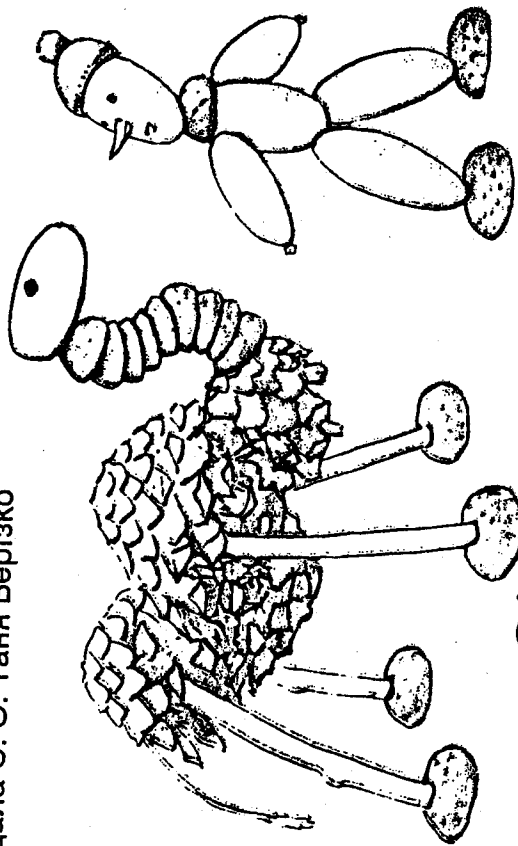
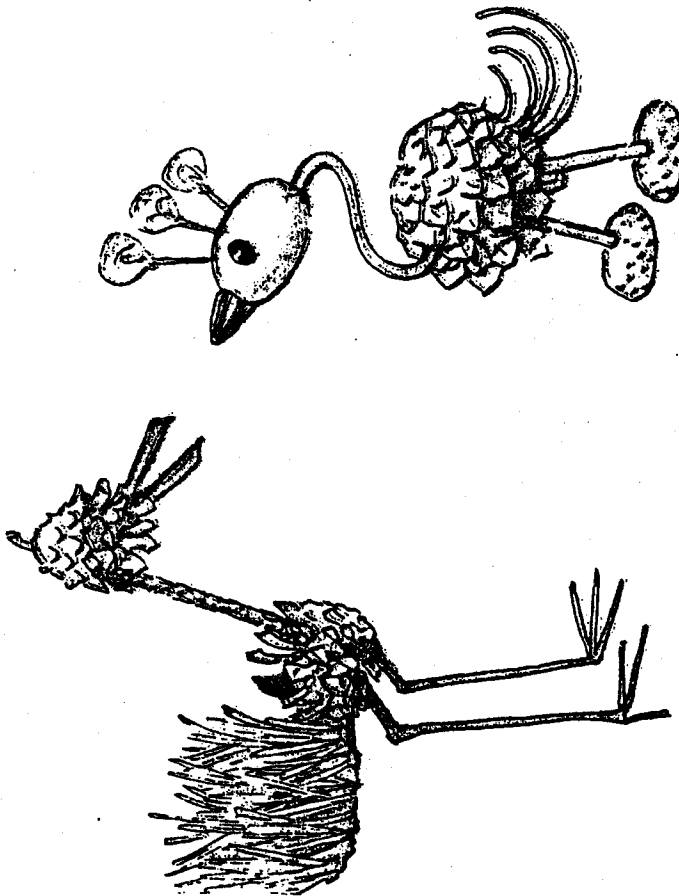
Таким театром дуже задоволені
були новачки (мало майстрування і цікаво
грати). Але попереджую!

Казка досить довга, тому треба
її скорочувати, особливо якщо її
будуть дивитись молодші новачки.

Подала С. О. Таня Берізко

Ці іграшки роблять так само, як і з каштанів.

Жолудеві шапочки крихкі, і їх проколюйте шилом дуже обережно, щоб вони не потріскались. Шапочки, що прикріплюються до низу ніг, заповніть пластиліном.

Іграшки з шишок робити складніше. З'єднувати шишки можна по-різному: вставляючи одну в одну, зв'язуючи нит-

ками, дротом, гумовою ниткою, склеюючи, з'єднуючи папичками. Їх можна вставляти в шишки, приклеювати, прив'язувати. Отже, щоразу слід вишукувати найдоцільніший спосіб роботи над тією чи іншою іграшкою.

Поєднуючи шишки з жолудями та їх шапочками, можна придумати багато цікавих іграшок.

Діти Співають

Музика Землі

Співає

Послухай музику землі, в ній запах трав і сонця
ласка. У синім небі журавлі,
а на долинах дивна казка. Співає чисте джерело,
навіколо вквітчане барвінком,
і пісня людям на добро лунає радісно і
дзвінко. // лунає радісно і дзвінко.

Послухай музику землі.
В ній запах трав і сонця ласка.
У синім небі журавлі,
А на долинах – дивна казка.

Приспів: Співає чисте джерело,
Навіколо вквітчане барвінком,
І пісня людям на добро
Лунає радісно і дзвінко.

Послухай музику землі
І таємничу, і жадану.
І акорди чарівні -
То звуки дивного органу.

Приспів.

Послухай музику землі.
Пізнай навколишню природу.
В ній ніжність наших матерів,
В ній сила вільного народу.

Приспів.

(„На крилах пісні“)

Жваво, весело

Дзень! Бом! Савка вмер! Дзень! Бом! Дзень! Бом!

Пої_ха_ли за по_пом. Сав_ка з пе_чі

дра_па_ком! По_ло_жи_ли Сав_ку

на сос_но_ву лав_ку, лав_ка тря_сєть_ся.

Сав_ка смі_єть_ся, а та лав_ка

др_и_го_тить, а той Сав_ка ре_го_тить.

**ДЗЕНЬ! БОМ!
САВКА ВМЕР!**

Дзень! Бом! Савка вмер!
Дзень! Бом! Дзень! Бом!
Поїхали за попом,
Савка з печі драпаком!
Положили Савку на
соснову лавку,
Лавка трясеться,
Савка сміється,
А та лавка дриготить,
а той Савка реготить.

(„Люлі. люлі. люліса“)

НОВАЦЬКИЙ МАРШ

- ПЛАСТОВА ПІСНЯ -

Marciale
МАРШЕН

МУЗИКА - О. ТАРНАВСЬКА
АРАНЖ. - В. ОСЕРЕДЧУК

Музична партитура для фортепіано, що складається з трьох систем нот. Ключова сигнатура: два дізми (F# і C#). Темп і ритм позначені як 2/4. Під нотою вказано акорди: E, E9, E7, A, E, E9, E7, E, A, E, A, E, A, E, E9, E, A, E7, E, A.

ЛІРКА КНЯ - ЖИ ВО - І ДАВ - НИ - НИ, ЯК СЛАВ - НИ КО - ЗА - КИ, ГУР -
 ТУ - Б - НОСЬ У ПЛАС - ТИ МИ СМІ - ЛИ - ВІ НО - ВА - КИ. ВСЯ НА - ША СМІ - ЛА
 У ПЛАС - ТИ МИ ОР -
 І КРА - СА, І СЕР - ЦЕ ЧМС - ТЕ ЯК РО - СА ВІТ - ЧМС - НІ ДАР ВІД
 ЛІ МА - ЛІ, І СО - ГУ Й ПРАВ - ДІ НА ЗЕМ - ЛІ, ПО - СЛУ - ЖИМ В КОЖ - НІЙ

РА.1972
41260

COPYRIGHT BY WOŁODYMYR OSEREDCZUK, 21 COLLINS ST. GRANFORD, N.J.

(„Пластові і повстанські пісні“)

Новацький Танок

ЩУПАК

Учасників: 20 – 30. Грище: 15 x 15 кроків. Діти стають у дві паралельні лави, обличчям одна до одної й, узявшись за руки, утворюють поміст. На один із його кінців лягає навзніч учасник. Цього гравця гойдають і кидають у напрямі другого кінця, де виховник допомагає йому приземлитися.

ВЕСЕЛО

Щу-па-чок, щу-па-чок нам спій-мав-ся на га-чок.

Нум бо-го ки-да-ти, даль-ше по-да-ва-ти.

Го-я раз, го-я два! А на три враз ле-ти.

Щупачок, щупачок
 Нам спіймався на гачок.
 Нум його кидати,
 Дальше подавати.
 Гая раз, гая два!
 А на три – враз лети!

(Подала С. О. Марічка Худа)

Чорний лицар.

Учасники: гніздо.

Місце проведення: терен.

На рівній галявині (площадці) встановлюємо межі впливу Чорного лицаря (10 х 30 м). Всередині неї ходить „Чорний лицар”. Гравці стають по обидва боки від широкої сторони площадки. „Чорний лицар” запитує їх: „Чи ви боїтеся Чорного лицаря?” Гравці кричать: „Ні” і перебігають від одного кінця площадки до іншого. Чорний лицар повинен когось доторкнутися хусточкою з вузликом обов'язково три рази. Спійманий Чорним лицарем стає його помічником. Далі все починається знову. Помічники повинні тільки ловити і доставляти спійманих „Чорному лицарю”, щоб він своєю хусточкою тричі діткнувся до них. Гравці повинні перешкоджати помічникам ловити їх друзів.

Летіла зозуленька.

Учасники: гніздо.

Місце проведення: терен.

Діти ходять парами по крузі. Всередині „літає” Зозуля. Діти співають або говорять хором:

Ой, летіла Зозуленька
через сад, через сад,
Розпустила пір'ячко
На весь сад, на весь сад.
Ой, хто ж теє пір'ячко
Підбере, підбере,
Отой сиву Зозуленьку
Забере, забере.

Під кінець співу пари міняються, тобто кожна дитина шукає собі нову пару. Зозуленька теж. Хто пари не знайде, стає Зозуленькою і гра починається знову.

Правила гри: Не можна залишатися в парі з іншим гравцем.

Хто обрав собі пару, мусить подати одразу обидві руки, щоб хтось не одняв.

Ніхто не має права відмовляти в парі із Зозуленькою або відбивати в неї пару, коли вона її знайшла.

Біні (для знайомства дітей).

Діти творять два круги (внутрішній і зовнішній, але зовнішній більший). По команді бедучого, круги починають рухатись (один – за, другий – проти годинникової стрілки). При чому діти стоять лицем один до одного. Рухаючися в кругах, вони промовляють такі слова:

Мій пухнастий сірий котик
На вікні сидить.
Мій пухнастий сірий котик
Дивиться й мовчить.
БЕ І ЕН ГЕ (3 рази – швидко промовляють)
Бінгом кличуть всі його,
А тебе як звати? (кожна дитина називає своє ім'я).

Семеро одного не чекають.

Учасники: рій.

Ведучий встановлює на поляні сім шишок, а до круга запрошує учасників на одного більше. Ведучий пропонує всім заспівати пісню. Під спів учасники рухаються навколо шишок і повинні слухати і виконувати команди ведучого (кругом, плеснути в долоні, взятися за руки і т.д.) Брати шишки можна по команді „брати шишки”. Хтось із дітей прослухає команду, або є неповоротний, то вибуває з гри. Ведучий забирає одну шишку і продовжує гру. І так доти, поки не лишиться один - найуважніший гравець.

Високий дуб.

Учасники: гніздо.

Умови: м'яч, викопана ямка, дошка з поперечиною на кінці, кругле поліно.

Поперек ямки, ближче до одного з країв, кладуть поліно, а на поліно дощечку з поперечиною. На кінець дошки кладуть м'яч і спускають у ямку. Другий кінець піднятий угору.

Хто отримав право бити, стає біля ями, а інші розходяться на певну відстань. Пристукнувши по краю дощечки, м'яч злітає вгору. Хто його спіймає, той має право бити бияком. Якщо ніхто не спіймає, то бияк залишається попередній.

Позір! Ніхто не має права від себе відштовхнути.

С. О. В'ячеслав Свердун

Карта України в добу Хмельниччини.

Самодіяльна Гра

С. О. Наталя Кияк.

БАБУСИНА ПРИГОДА (Дитяча п'еска).

ДІЙОВІ ОСОБИ: Бабуся Песик Ведмідь
Каченя Лис Каченята.

Гай, лука, за нею - річка.

Бабуся (з лозиною і клуночком жене каченят на луку і спиняється під деревом):

Пасіться, любі каченятка,
Скубіть собі м'яку травичку.
Купайте в сонечку крилятка
Та поринайте у водичку.
Ловіть метелики та мушки
Але наставте добре вушка:

Там, бачите, синіє ліс?
Живе в тім лісі хитрий лис...
Вважайте, крихітки, вважайте!
Як лиса вгледіте – втікайте!

(До песика): А ти, чорнецький, не лежи:
Малих пильненко стережи!
Коли б десь лис чи вовк скакав,
Що ти робитимеш?

Песик: Гав-гав!

Бабуся (киває головою і гладить Песика):
Гаразд! Дивись пильніш
Та гавкай дужче, голосніш!

Песик (весело скаче й голосно гавкає на Бабусю):
Гав-гав! Гав-гав, гав-гав, гав-гав!

Бабуся: Та я ж не лис - чого пристав?
Спочину, ляжу, задрімаю.
(Лягає на траву і кладе клуночок під голову. Засинає).

(Виходить **Ведмідь**, розглядається навкруги й ураз спиняється, побачивши Бабусю): А хто це тут лежить та спить?
Хто смів ногою тут ступить?
Тут все моє: і луг і гай
Я з'їм тебе! Ану, вставай!

(Будить лапою Бабусю).

Бабуся (прокинувшись):
Ой, лишенької Ведмідь! Боюся...

Ведмідь: Хто ти такий?

Бабуся: Та я – Бабуся.
Там, під горою, в мене хатка,
А тут пасу я каченятка.

Ведмідь: А що там в клуночку у тебе?

Бабуся: Та це медку взяла для себе.

Ведмідь (облизуючись):
Медку? Медку? Люблю медок!
Але ненавиджу бджілок!
(До Бабусі, ніжно)
Коли медку й мені даси,
Хоч і щодня качок паси.

Бабуся: Чому ж Ведмедику не дати,
Коли він хоче ласувати.
На хліб намазати - чи так?

Ведмідь: І сам не знаю, краще як...

(Бабуся бере ложку й набирає меду. Ведмідь нетерпляче тупцює і похапливо їсть, облизуючи ложку й лапи. Здалека чується страшне гавкання Песика).

Песик: Гав-гав, гав-гав, гав-гав!..

Бабуся: Ой. Боженьку, це ж Лис напав!

Ведмідь: Не бійсь, Бабусю, захищу,
А Лиса хитрого провчу!
(Біжать каченята, за ними женеться Лис і ловить каченя. Ведмідь забігає збоку і накидається на Лиса).
Ага! Попався! Не пручайсь!
Кажі всю правду, признавайсь!
Чого ти гнався за малими?

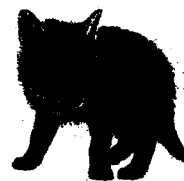
Лис: Та я хотів погратись з ними...

Ведмідь: Ой, будеш, Лисе, у мішку...
Твій ніс чого це у пушку?

Лис: Це Каченя мене напало
І якось в рот саме попало...

Ведмідь: Не вірю, Лисе! Ти збрехав?
Він бреше, Песику?

Песик (притакуючи): Гав-гав!

Каченя (виступаючи перед Ведмедем):
 Неправду каже Лис,
 Що я його напало...
 Чого б я в рот скакало?
 Щоб голову одгриз?

Каченята: Тек-так, ках-ках, тек-так, ках-ках...

Ведмідь (до Песика):
 Чому ж ти Лиса не піймав?

(Песик вишувато стає перед Ведмедем на задні лапки).

Бабуся (до Каченят):
 Напаслися? Наїлися?
 На Лиса надивилися?

Каченята (киваючи головами):
 Так-так, ках-ках, так-так, ках-ках...

Бабуся: Ходіте вже до хатки.
 Вже вечір... Час і спатки.
 Подякуйте ж, маленькі,
 Ведмедіку гарненько...

Каченята (низенько вклоняючися Ведмедю):
 Так-так, ках-ках, так-так, ках-ках.

У світі незвичайних рослин

43

● На мальовничих схилах Товтр є багаторічна трав'яниста рослина завдовжки до 4 м, листя якої трішки схоже на листя ясена. Тому її називають тут *білим ясенцем*. Інша назва рослини — неопалима купина, котра повністю відповідає її незвичайним властивостям: від запаленого сірника вона спалахує яскравим блакитним полум'ям, залишаючись при цьому неушкодженою. Справа в тому, що рослина вкрита безліччю залозистих волосків, які виділяють ефірну олію. У безвітряний жаркий сонячний день її нагромаджується так багато, що вона може самозайнятися. У народній медицині її використовують при лікуванні малярії, каменів у нирках, ревматизму, екземи.

● Чи всі рослини підвладні вогню?

Здавалося б, дивне запитання, та, виявляється, тільки в помірному поясі є 14 видів негорючих рослин. Серед них *плющ та розмарин*.

Вчені пропонують створювати з них у лісах смуги для захисту від пожеж.

● Є в природі і рослини-мандрівники. Так, часом подорожує, і на значні відстані, один із численних видів *мексиканських кактусів*. Тому й називається він *апданте*, тобто крокуючий. До цього його змушують вітри. Замість звичайного коріння у рослини є паростки, вкриті гострими шипами. Всі поживні речовини і вологу ця рослина дістає не з ґрунту, а з повітря.

● Цікаві так звані "*динамітні дерева*". Ростуть вони у Мексиці. Їх плоди розміром з великий гарбуз у певний час "*вибухають*", розкидаючи на всі боки гостре насіння. У цей час доцільно триматися від них подалі.

● У країнах Центральної і Південної Америки можна натрапити на цілі ліси невисоких дерев із блискучим товстошкірим листям, схожим на листя нашого фікуса. Плоди їх неїстівні, але дерева ці дуже цінуються місцевим населенням за сік, що витікає, коли надрізати кору. За смаком він нагадує вершки з цукром, а за складом близький до коров'ячого молока. Називають ці дерева *галактодендронами*. Місцеве населення вживає це смачне і поживне молоко у великих кількостях і дуже береже своїх "зелених корів". "Доїти" їх доводиться довго, адже протягом години з даного надрізу витікає близько 1 л соку. Він швидко гусне і псується. Під час випаровування з нього виділяється воскоподібна речовина, з якої виготовляють свічки. Деревину так званих молочних дерев використовують як будівельний матеріал. Крім галактодендронів у лісах Венесуели і Бразилії ростуть й інші "молочні" дерева. Наприклад, сорвейра — дерево-соска. Цих дерев у лісах Амазонської низовини кілька мільйонів, і кожне може дати за одне "доїння" від 2 до 4 л молока. Перед вживанням його треба розбавити водою і прокип'ятити.

● Важко повірити, що квітка може спричинити сміх. Але це так. На Аравійському півострові в Південно-Західній

Азії є рослина, яка називається *квіткою смілу*. Її насіння розміром з горошину здатне викликати у людини сміх протягом 30-35 хв., після чого вона засинає. Місцеве населення використовує "зерна сміху" для втамування зубного болю.

• В Індії росте рослина *калір-канди*, з'ївши один-два листочки якої, людина відчуває ситість протягом тижня, незважаючи на те, що в них немає ніяких поживних речовин. Завдяки такій здатності створювати ілюзію ситості, таблетки чи настої з листя калір-канди можна рекомендувати людям, які бажають позбутися зайвої ваги.

• У тропічних лісах Індонезії росте дерево *келлел*, плоди якого такі духмяні, що навіть тіло людини, яка покуштувала їх, пахне фіалками.

• У помірному поясі на болотах ростуть невеличкі рослини з листками, вкритими дрібними ворсинками, які наповнені липкою рідиною. Це відомий комахоїд — *росичка*. Барто якійсь комасі лише торкнутися хоч до однієї з її ворсинок, як спрацьовує природна пастка. Жертва вгрузає в липкий слиз, а сусідні ворсинки ніби за командою дружно хапають її за лапки, хвіст, крильця і незабаром теплять у клейкій речовині. Цікаво, що клей, який виробляють комахоїдні рослини, не тільки "скоплює" необережних комах, а й діє подібно до наркотику. Мертва комаха з краю листка потрапляє на його середину, листок стулюється, перетворюючись на щось подібне до шлунка. А коли через кілька днів розкривається, то на ньому можна побачити рештки жертви — один лише хітиновий покрив. Поверхня листка стає на деякий час сухою, та коли в рослині "розпалюється апетит", вона знову вкривається липкою россою і чатує на нову жертву. На земній кулі налічується близько ста видів росички.

• У тропічних лісах островів Індонезії, у Шрі-Ланці, на Мадагаскарі та в Індії росте ще один вид рослин-мисливців.

Це *пелечеси*. На відміну від попередніх, вони живуть на високих деревах. Їх листки — довгі, товсті й широкі, по краях яких на міцних "вусах" висять досить великі "гличики" (до 30 см заввишки і 10-12 см завширшки). Над кожним таким "гличиком" звисає, ніби кришка, кінчик листка. Своїм вогняно-червоним, білим або світло-зеленим забарвленням вони схожі на квітку, що приваблює яскравими барвами і пахощами меду комах і є для них хитрою пасткою. Сідає комаха на солодкий край "гличика", щоб поласувати. Та один лише необережний рух, — і вона з'їжджає вниз по гладенькій, як скло, поверхні, вкритій "восковим" нальотом. А там, на дні "гличика", її чекає травний сік. Процес перетравлення комахи триває 5-8 годин.

• Найякравіша серед комахоїдних рослин росте на болотах Північної Америки. Навесні вона вкривається своєрідними букетами ніжних білих квітів на довгих стеблах, і тому її називають ім'ям богині вроди Венери. *Венерина мушкетерка*, на відміну від росичок, не має підступних липких крапель, які принадажують жертву. Її листя вкрите краплинами, немов прикрашене рубінами. Але горе комасі, яка спокуситься "коштовностями" прекрасної Венери. Барто їй лише сісти на один із "рубінів", як негайно ж спрацьовує природна механізація, за якою лист, що нагадує напіврозкрити книжку, стулюється, а "коштовний рубін" виділяє рідину, котра перетравлює жертву.

• Є така трава, яка вища і міцніша деяких дерев. З її стебел роблять вудочки, лижні палиці. Це *бамбук*. Він є і найвищою в світі травою. За кожен день молоденький бамбук виростає на півметра, але прибавляє в рості недовго, всього 40 днів. Росте він у жарких країнах (В'єтнамі, Китаї, Індії), Африці, а також на Далекому Сході і на Кавказі.

РОЗГАДАЙТЕ ?

45

Який годинник показує точний час лише двічі на добу?
(той, що стоїть)

Шість склянок

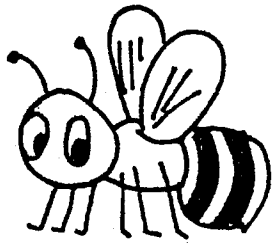
На столі стоїть підряд шість склянок: три перші повні, а три наступні порожні. Потрібно зробити так, щоб повні і порожні склянки чергувались. Брати до рук можна тільки одну склянку.
(перелити воду з другої склянки в п'яту і поставити другу склянку на її місце)

Прогноз погоди

Якщо опівночі йде сильний дощ, то чи можна очікувати, що через 72 години буде сонячна погода?
(72 години — це рівно три доби, отже, буде знову північ)

Подала С. О. Ольга Свідзинська

ПРИКАЗКИ

Як дбаєш, так і маєш.

Ж Ж Ж

Згода будує, незгода руйнує.

Ж Ж Ж

Хоч правду женуть люди, але правда завжди буде.

Ж Ж Ж

Бережись козла спереду, коня ззаду, а лихого чоловіка з усіх боків.

Ж Ж Ж

Говори до гори, а гора горою.

Ж Ж Ж

Їжте, очі, хоч повилазьте – бачили, що купували?

Ж Ж Ж

Крутить, як фірман батогом.

Ж Ж Ж

Краще з мудрим згубити, як з дурним знайти.

Ж Ж Ж

На тобі, небоже, що мені негоже.

Ж Ж Ж

Два гриби в борщ – забагато.

Ж Ж Ж

Подала С. О. Надя Кулинич

Інформація

ЮВІЛЕЙ У НАЙМОЛОДШИХ ПЛАСТУНІВ

У 2001 році святкуємо 10-ліття створення в Україні, після відродження Пласту, новацьких частин. З 9 по 15 лютого 1991 року в Славсько на Львівщині відбувся перший "номерний" вишкіл впорядників УПН 100 Рада Орлиного Вогню (РОВ) "Сотий вогник — нова іскра". Серед його учасників багато "перших":

Микола Ханас (Стрий) — перший представник від УПН в КПС України;
 Соломія Нарольська (Львів) — Крайова Комендантка УПН у 1991/93 рр.;
 Люба Топорович (Самбір) — Провідниця Орлиного Круга у 1992/93 рр.;
 Ігор Буцак (Львів) — Референт вишколів УПН у 1995/97 рр.;
 Марічка Артиш (Ів.-Франківськ) — Провідниця О. К./Кр. Комендантка УПН у 1995/99 рр.;
 члени КПС різних каденцій: Віталій Окуневський (Моршин); Наталка Літковець і Оксана Заліпська (Рівне); Орест Дейнека (Н. Розділ); Олександра Хміль (Жидачів).

У часі вишколу було іменовано перших членів-кандидатів Орлиного Кругу в Україні — Олесю Пасічник та Галю Потюк (Львів), які були учасниками 99 РОВ у Канаді.

З частин, які розпочали працю по завершенні вишколу, діють на сьогодні гнізда ч. 3 "Лісові Бешкетники" в Івано-Франківську (Ярослав Танчак), ч. 5 "Лісові Звірі" у Стрию (Іван Нагірний) та ч. 15 "Володарі ночі" у Тернополі (Богдан Олексій); самостійний рій, заснований у Києві в 1991 році, продовжує працю як гніздо ч. 33 "Побратими Стрімкої скелі" (Костя Тесленко).

З нагоди ювілею Крайовий Провід УПН започаткував ряд крайових проєктів, час тривання яких досить обмежений — до 15 березня 2001 року. Перші два проєкти передбачають участь новацьких частин спільно з виховниками; два наступні — всіх бажаючих, поодинокі чи групами, незалежно від віку, статі, приналежності до Пласту.

Адресар діючих частин УПН в Україні:

ч. 2	Мешканці Вовчої гори	ст. пл. Олеся Пасічник	79032 Львів Вашингтона, 7а/51
ч. 3	Лісові Бешкетники	ст. пл. Ярослав Танчак	74003 Ів.-Франківськ, Набережна ім. В. Стефаніка, 6/50
ч. 4	Лісові Непосидки	ст. пл. Марічка Денис	80100 Львівська обл. Червоноград С. Бандери, 23/57
ч. 5	Лісові Звірі	пл. сен. Іван Нагірний	82400 Львівська обл. Стрий П. Сагайдачного, 35/9
ч. 7	Дика Савана	пл. сен. Любомир Дячок	80100 Львівська обл. Червоноград Б. Хмельницького, 15/11
ч. 13	Блакитне Плесо	ст. пл. Тарас Левкович	80100 Львівська обл. Червоноград Набережна, 21/81
ч. 14	Лісові Комахи	ст. пл. Таня Берізо	77200 Ів.-Франківська обл. Болехів Д. Галицького, 115
ч. 16	Лісова Пісня	ст. пл. Мирослава Студінська	80100 Львівська обл. Червоноград А. Шептицького, 13/67
ч. 17	Королівські Клейноди	ст. пл. Юля Бурма	16700 Чернігівська обл. Ічня Червоних Партизан, 40/1
ч. 19	Лісові Друзі	пл. сен. Степан Павлишин	48432 Тернопільська обл. Буцацький р-н Жизномир
ч. 22	Лісові Красуні	пл. сен. Марія Павлик	80100 Львівська обл. Червоноград Перемоги, 9/24
ч. 24	Мешканці лісу	ст. пл. Марта Латик	77200 Львівська обл. Болехів І. Мазепи, 11
ч. 26	Лицарі Зеленого лісу	ст. пл. вірл. Ярина Шеремет	33027 Рівне Київська 17/56
ч. 27	Діти ночі	ст. пл. Андрій Дячок	80100 Львівська обл. Червоноград Б. Хмельницького, 15/11
ч. 28	Чарівний Ліс	ст. пл. вірл. Оксана Чепурняк	76006 Ів.-Франківськ 24 серпня, 3/65
ч. 31	Наступна Планета	ст. пл. скоб Ігор Буцак	80060 Львів І. Пулюя, 25/11
ч. 33	Побратими Стрімкої Скелі	ст. пл. Костя Тесленко	01213 Київ Героїв Сталінграда, 48/195
ч. 36	Усмішки весняного ранку	ст. пл. Ольга Свідзинська	79053 Львів Наукова, 4/81
ч. III	Веселі Кицьки	пл. сен. В'ячеслав Свєрдун	47600 Тернопільська обл. Козова Б. Хмельницького, 8/2

Підготовчі частини УПН:

гн. Гуцульські Мальви	ст. пл. Галя Левків	82400 Львівська обл. Стрий Колесси, 1/9
гн. Кицин Дім	ст. пл. Таня Стрільєвич	25001 Кіровоград Куроп'ятникова, 15/43
гн. Веселі Звірята	ст. пл. Оля Подгорнова	49000 Дніпропетровськ Будьоного, 71/15
гн. Брати Лев'яче Серце	пл. розв. Андрій Андрейко	82100 Львівська обл. Дрогобич В. Великого, 66/28
гн. Дівчата з характером	пл. розв. Христина Драган	82100 Львівська обл. Дрогобич Сагайдачного 41/1, кв. 18
гн. Настя Флора	ст. пл. Олена Пинцзин	Ів.-Франківська обл. Наталія Гомішевського 4/61

(„Вісник КПС України")

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

Для всіх, хто на 2001 рік бажає передплатити журнал «Пташеня», просимо заповнити та вислати на адресу КПС «Заявку на отримання журналу «Пташеня». Просимо всіх новацьких виховників запрезентувати журнал перед батьками новацтва та зібрати необхідну інформацію для передплати. Якщо для проведення презентації вам необхідні зразки журналу, просимо заповнити та вислати також наступну картку:

Картка проведення презентації

Станиця _____

Кількість новацтва _____

Необхідні числа журналу:

• №1, 2000, тема «Яйце та писанка» _____

• №2, 2000, тема «Комахи» _____

• №3, 2000, тема «Кораблі» _____

• №1, 2001, тема «Ведмеді» _____

Відповідальна особа _____

Дата _____

На одну станицю може бути висланий не більше як один комплект примірників журналу. Просимо не зголошувати номери журналу, які ви маєте.

За додатковою інформацією можна звертатися до
Софійки Нагірної або Наталі Скасків
за тел: (0322) 72 26 75

Заявка

на отримання замовлення журналу «Пташеня»

Ім'я, прізвище _____

Повна адреса для пересилки _____

Контактний телефон _____

Дата здійснення перерахунку _____

Число журналу	Кількість примірників
січень-лютий	
березень-квітень	
травень-червень	
липень-серпень	
вересень-жовтень	
листопад-грудень	

ДОБРОВІЛЬНА ПОЖЕРТВА ЗА ОДНЕ ЧИСЛО -
3 ГРН. 45 КОП.

ДОБРОВІЛЬНА ПОЖЕРТВА ЗА ТРИ ЧИСЛА (НА ПІВ РОКУ) -
10 ГРН.

ДОБРОВІЛЬНА ПОЖЕРТВА ЗА ШІСТЬ ЧИСЕЛ (НА РІК) -
18 ГРН.

УПН у ЗСА
1950 – 2000

Перші вістки про новацьку працю датуються 1-им травня 1949 р., коли то повідомлено, що в Нью-Йорку існують новацькі рої. У вересні 1950 року вже звітовано про числовий стан новацтва: 103 новаків і 150 новачок, разом 253.

12. X. 1950 покликано першого крайового референта УПН-ів. Ним став ст. пл. Орест Гаврилук. Тоді теж вийшов перший обіжник із напрямними праці для УПН. А 1. I. 1951 обов'язки крайової референтки УПН-ок обняла пл. сен. Іванка Кучер.

Першим гніздом новаків, що оформилось організаційно й було затверджене Крайовою Пластовою Старшиною було 1-е Гніздо УПН „Крилаті” в Детройті. Для новачок аналогічно – 2-е Гніздо УПН „Квіти з верховини” в Чікаго.

Праця проводилася системою щотижневих сходин роя (найчастіше суботами, після науки в українських школах) та щомісячних збірок гнізда. Окрім того доривочно прогулянки, змаги, вогники. Але найважливішими в системі виховання новацтва були і є новацькі табори.

Перший табір новаків „Вогник” відбувся на оселі оо. Василіян у Неровсбургу, 23. VI – 8. VII. 1951 під проводом Старого Орла. Згодом, коли закуплено кілька пластових осель, вони рік-річно гостили новацькі табори. Спочатку на оселі „Вовча тропка” табори були чотиротижневі й чергувалися: один місяць новаки, другий – новачки. Появилися одначе труднощі з обсадою проводів таборів, бо небагато виховників могло присвятити місяць часу на табір. Перейшли, отже, на тритижневі табори. Деякі були теж двотижневі. Особливістю таборів стали історичні ігрові комплекси; перший із них, „Отрок” (авторства Старого Орла) – це історичні ігри княжої доби. Потім уведено теж історичні ігрові комплекси „Джура” (козацька доба) і „Звідун” (новітня історія).

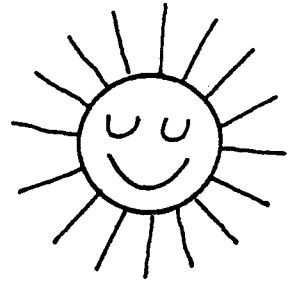
Вишкіл новацьких виховників - черговий аспект діяльності. Підставовий вишкіл новацького виховника „Рада Орлиного Вогню” був переведений уперше в ЗСА Старим Орлом 23 – 30. VI. 1951 у Неровсбургу. Від того часу проведено около 100 подібних „Рад Орлиного Вогню”. Вишколи організує Крайова Пластова Старшина, а переводить ланка новацьких виховників „Орлиний Круг”.

У 1950 р. перенесено до ЗСА видавання новацького журналу „Новак”. У 1953 р. його перейменовано на „Готуйсь”. Він виходив на нашому терені по 1970 рік, а тоді його перенесено до Канади. Журнал новацьких виховників „Вогонь Орлиної Ради” виходить у нашій країні від 1950 р. за виїмком короткого часу, коли його публіковано в Канаді. Спочатку виходив неперіодично, а від 1986 р. появляється регулярно кожного кварталу.

Числовий стан новацтва зростав дуже швидко до 1962 р., коли нараховано 2116 новаків і новачок. Після того став він повільно, але стало падати і в 1999 р. виносив 415. Багато причин на це склалося, а деякі з них: Молодші покоління батьків, здобувши вищу освіту й улаштувавшись в країнах діаспори, оселяються щораз то даліше від колишніх скупчень української еміграції, що спричинює труднощі з довозом дітей до пластових домівок на зайняття. Та й світогляд тих молодших батьків уже інший. Народившись уже в ЗСА, вважають їх за свою батьківщину, хоча визнають своє українське походження й зберігають супроти нього певний сантимент. Отже вже не відчувають такої потреби зберегти своїх дітей для українства. Ну й асиміляційні процеси проходять природним порядком. Це все складається на слабше відчуття потреби дати своїх дітей до Пласту, в порівнянні з попереднім поколінням батьків. Невідомим покищо фактором є вплив найновіших емігрантів з України, т.зв. „четвертої хвилі”.

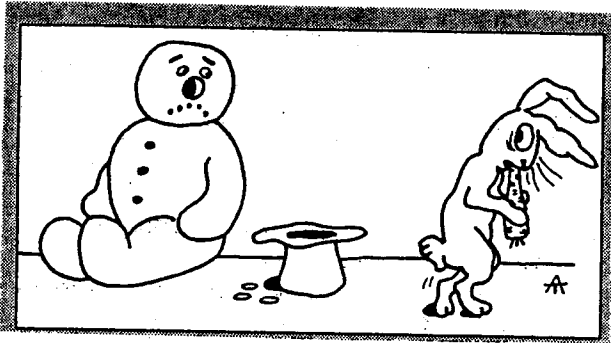
Орляча Розвага

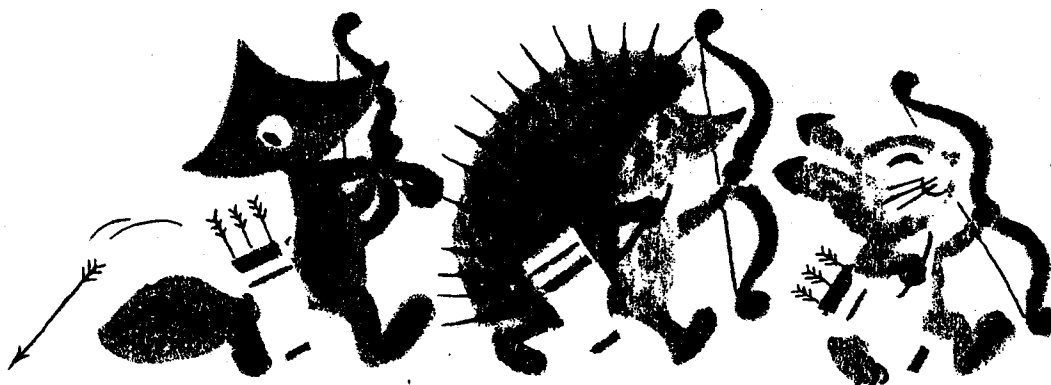
Братчик: Дусю, чи знаєш ти, як спіймати зайця?

Дусьо: Дуже легко. Треба сховатися за дерево і кричати, як морквочка.

(„Всесміх“)

Ранок одеський. Возів цілий ряд.
Батько й синок продають виноград.
Батько — то грона, то гирі кладе.
Син, помічник його, — касу веде:
Гроші приймає, щоб їх берегти,
Здачу дає — із п'яти, з десяти...
Батько торгує завзято, аж змок.
Чує — гука йому з воза синок:
— Годі вам, тату, уже торгувать!
Годі! Бо здачу вже нічим давать!
— Як же це так! — тата кинуло в гнів.—
Ти ж в кожному класі два роки сидів!

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції (див.: II стор. обкладинки) з допискою: „Для Сороки”.

ДОРОГА СОРОКО!

Які найкращі новацькі табори? Зозулька

ДОРОГА ЗОЗУЛЬКО!

Давніше найбільше відомий новацький табір був на Остодорі. Тепер в Україні відбувається багато таборів для новацтва. Гарно проходять табори на Соколі. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Я люблю спілкуватися в між-сітці з різними цікавими людьми. А мій тато каже, що це – небезпечно. Михась

ДОРОГИЙ МИХАСЮ!

Між-сітка – вигідний засіб модерної комунікації. Добре по ній тримати контакт із друзями, чи людьми, котрих ми знаємо. Але й мусимо бути уважні – бо там є багато таких, що чигають, зокрема на молодих людей, щоб спричинити їм лихо. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Мої новаки хочуть назвати свій рій – „Орлята”. А братчик гніздовий каже, що так не можна. Розчарований

ДОРОГИЙ РОЗЧАРОВАНИЙ!

З уваги на назви новацьких ступенів, рої не можуть називатися: Орли, Орлята, Орлики і т.п. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи можна в таборі демонструвати цікаві американські кінофільми? Бунчужна

ДОРОГА БУНЧУЖНА!

У таборі має панувати 100-відсоткове українське середовище. Там нема місця на іншомовні фільми. Діти й так мають забагато американізації, русифікації і т.д. у свому домашньому середовищі. Сорока

Ж Ж Ж

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ.....	1
ДОКУМЕНТИ НАШИХ ДНІВ: Звіт із табору „Укритий скарб”.....	2
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Як міняємо Правильник УПН – Сірий Орел Орест Гаврилюк.....	10
Рада Орлиного Вогню - Сірий Орел Орест.....	17
Четверта фаза історії УПН – Сірий Орел Орест.....	20
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?	
Скарб - С. О. Іван Нагірний.....	23
Велетень-себелюб – Оскар Вайлд.....	24
Співуча липка – С. О. Наталя Кияк.....	27
МАЙСТРУЄМО	
Котик – С. О. Денис Беднарський.....	30
Ляльковий театр до казки „Співоча липка” – С. О. Наталя Кияк.....	31
Іграшки з жолудів та шишок – С. О. Таня Берізо.....	32
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Музика землі.....	33
Дзень! Бом! Савка вмер!.....	34
Новацьквій марш – О. Тарнавська/В. Осередчук.....	35
НОВАЦЬКИЙ ТАНОК: Шупак - С. О. Марічка Худа.....	36
ІГРОВИЙ КУТОК – С. О. В'ячеслав Свердун	
Чорний лицар.....	37
Летіла зозуленька.....	37
Біні.....	37
Семеро одного не чекають.....	38
Високий дуб.....	38
САМОДІЯЛЬНА ГРА: Бабусина пригода – С. О. Наталя Кияк.....	39
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Гну – С. О. Марічка Денис.....	42
У сузір'ї великого пса - С. О. Юля Жданович.....	42
У світі незвичайних рослин - С. О. Ліда Пруська.....	43
РОЗГАДАЙТЕ? - С. О. Ольга Свідзинська.....	45
ПРИКАЗКИ – С. О. Надя Кулинич.....	46
ВІСТІ З УКРАЇНИ.....	47
ВІСТІ ЗІ ЗСА.....	50
ОРЛЯЧА РОЗВАГА.....	51
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ.....	52

